

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra účetnictví a financí

Studijní program: 6208 N Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu v podmínkách ČR

Vedoucí diplomové práce

Ing. Zita Drábková

Autor

Šárka Radošovská

2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu v podmínkách ČR vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a literatury a pod odborným vedením své vedoucí diplomové práce.

V Českých Budějovicích dne 4. 4. 2008

.....
Šárka Radošovská

Poděkování:

Touto cestou chci poděkovat vedoucí diplomové práce paní Ing. Zitě Drábkové za odborné a metodické vedení, za náměty a připomínky, kterých jsem využila při zpracování své diplomové práce.

Děkuji také společnosti Agroservis Tachov, a. s., zvláště vedoucí účetního oddělení a náměstkovi pro ekonomiku a financování, za poskytnuté informace a údaje, které jsem taktéž v diplomové práci použila.

1 Úvod

Z ekonomického hlediska představují pohledávky majetkovou složku společnosti, která vznikla z uskutečněných účetních případů v minulosti, a peníze z nich připlnou v budoucnosti. Rozdělíme-li majetek na hmotný a nehmotný, pohledávky jsou zvláštní součástí nehmotného majetku.

Nakládání s pohledávkami představuje velmi složitou právní, účetní a daňovou problematiku. V důsledku novelizací obchodního zákoníku, zákona o daních z příjmů, postupů účtování pro podnikatele, zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákona o konkurzu a vyrovnání, zákona o účetnictví a dalších byla upravena řada pravidel o nakládání s pohledávkami.

Neplnění smluvních povinností je nedílnou součástí podnikatelské praxe. Podnikatelské subjekty v současné době neplní především své závazky z dodavatelsko-odběratelských vztahů. Případy, kdy dodavatelům nejsou uhrazeny pohledávky, které vznikly dodáním zboží, výrobků nebo poskytnutím služeb odběrateli, včas (tedy ve sjednané lhůtě splatnosti) či v plné výši nebo dokonce i vůbec, jsou stále častější. Pro dodavatele toto neuhrazení závazku ve sjednané lhůtě představuje pohledávku po lhůtě splatnosti. S ní pak musí nakládat tak, aby finanční situace jeho podniku, která může vyústit až v druhotnou platební neschopnost, byla co nejméně poznamenána touto nepříznivou skutečností. Zde nastává z hlediska účetního moment tvorby zákonných i účetních opravných položek pohledávek a jejich odpisů.

Není však nutné přistupovat k odpisu pohledávky, ani k tvorbě opravných položek, pokud se podaří předejít problémům s nedobytností pohledávky, tj. při splácení a vymáhání pohledávky. Přitom je všeobecně známo, že vymoci pohledávku, která je již po lhůtě splatnosti, je velmi obtížné. A právě tato nedobytnost pohledávek, vztah k ekonomicky přetrvávající prvotní a druhotné platební neschopnosti, zneužívání pohledávek jako využívání levného „obchodního úvěru“ vyžaduje stále častěji omezovat pravděpodobná rizika nesplacení dluhů.

Jak tedy přimět odběratele – dlužníky, aby dobrovolně splnili své závazky ve sjednané lhůtě splatnosti? Zázračný a všeobecně platný recept neexistuje. Lze pouze konstatovat, že je nutné vytvářet předpoklady pro vzájemné dodržování dohodnutých povinností již v období navazování kontaktů, což spočívá v ověřování spolehlivosti příštího obchodního partnera, formulování vlastního textu smlouvy, stejně jako sjednávání způsobu, jak si splnění závazku co nejlépe zajistit.

Splnění závazků si může každý podnikatelský subjekt zajistit pomocí tzv. zajišťovacích instrumentů, které jsou upravovány občanským i obchodním zákoníkem. Těchto instrumentů je celá řada, např. záloha, zástavní právo, smluvní pokuta, ručení atd. Jsou-li ujednány ve smlouvě, výrazně minimalizují riziko vzniku pohledávek po lhůtě splatnosti nebo alespoň snižují jejich výši. Je však třeba předeslat, že sebelepší a právně výborné zajištění pohledávek nedává věřiteli stoprocentní záruku, že jeho pohledávky budou v době splatnosti skutečně uspokojeny.

Stane-li se pohledávka i přes veškerá tato opatření pohledávkou po lhůtě splatnosti, musí se dodavatel vyrovnávat nejenom s finanční újmou, ale i s případnými administrativními náklady na její vymáhání (upomínky, soudní výlohy apod.). Je také nezbytné mít na paměti, že úspěšnost vymožení pohledávky klesá po lhůtě splatnosti poměrně prudce. Vymáhat lze např. prostřednictvím forfaitingu, factoringu, soudního vymáhání, vzájemného započtení pohledávek atd.

Všechny výše uvedené skutečnosti jsou náplní teoretické části této práce, tedy literární rešerše. Cílem práce je komplexní zmapování pohledávek od jejich vzniku, přes zajištění až k úhradě či řešení problémů s nedobytností a dále souhrnně pojednat o nakládání s pohledávkami se zdůrazněním novelizovaných postupů. Praktická část má podávat věrný obraz evidence pohledávek ve vybraném podniku, poskytnout přehled a interpretaci o vývoji a změnách pohledávek za předchozí období a v neposlední řadě vytvořit produkt pro evidenci opravných položek a odpisů pohledávek. Nedílnou součástí je také informovat o praktikách zajištění a vymáhání pohledávek po lhůtě splatnosti ve vybraném podniku.

2 Literární rešerše

2.1 Pohledávky z právního pohledu

Pohledávky jsou upraveny hned v několika zákonech. Jedná se např. o zákon o účetnictví, zákon o daních z příjmů, zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ale také obchodní a občanský zákoník.

V této kapitole se budu zabývat vymezením pohledávek podle Osmé části (Závazkové právo) Zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Hlava první: Obecná ustanovení uvádí oddíly, které obsahují určité skutečnosti o závazcích.

V občanském zákoníku tedy není definována pohledávka, ale závazek. Avšak pohledávka jedné osoby je inverzně závazkem druhé osoby.

Ostatním výše uvedeným zákonům budou věnovány jiné kapitoly této práce.

2.1.1 Oddíl první

Dle Markové [1] a § 488 představuje pohledávka právo věřitele požadovat na dlužníkovi plnění vzniklé z určitého závazku. Závazky vznikají z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně (§ 489).

Věřitel má právo vymáhat v den splatnosti pohledávku a dlužník má povinnost plnění uskutečnit, což vyplývá z § 494, který říká, že z platného závazku je dlužník povinen něco dát, konat nebo se něčeho zdržet nebo něco trpět a věřitel je oprávněn to od něj požadovat.

§ 497 se zmiňuje o odstoupení od smlouvy. Každý z účastníků si může vymínit odstoupení od smlouvy a sjednat pro ten případ odstupné. Kdo smlouvu splní alespoň z části nebo přijme třeba jen částečné plnění, nemůže již od smlouvy odstoupit, ani poskytně-li odstupné.

2.1.2 Oddíl druhý: Společné závazky a společná práva

§ 511 upravuje Společné závazky. Z tohoto paragrafu odst. 1) vyplývá, že pokud má věřitel jednu pohledávku za více dlužníky, kteří mu mají splnit dluh společně a nerozdílně, je věřitel oprávněn požadovat plnění na kterémkoli z nich. Jestliže dluh splní jeden dlužník,

povinnost ostatních zanikne. Podle odst. 2) toho paragrafu jsou podíly na dluhu všech dlužníků ve vzájemném poměru stejné, není-li právním předpisem nebo rozhodnutím soudu stanoveno, anebo účastníky dohodnuto jinak.

Opačný případ uvádí § 512 odst. 1) a to tak, že má-li dlužník splnit dluh více věřitelům a jde-li o plnění dělitelné, může každý věřitel požadovat jen svůj díl; není-li jiné dohody, je dlužník oprávněn plnit každému z věřitelů stejný díl. Pokud je ale plnění nedělitelné, což je uvedeno v odst. 2), je dlužník oprávněn plnit kterémukoli z věřitelů, nebylo-li dohodnuto něco jiného. Splněním jednomu z věřitelů dluh zanikne.

2.1.3 Oddíl třetí: Změny v obsahu závazků

Plnění pohledávky může být peněžité i nepeněžité. Základem a nejčastějším podkladem pro úhradu peněžitého plnění mezi věřitelem a dlužníkem je faktura, která je splatná v okamžiku, který si obě strany dohodly ve smlouvě, případně podle zvyklosti – do 14 dnů ode dne doručení faktury odběrateli.

Jak věřitel, tak dlužník mohou vzájemná práva a povinnosti změnit dohodou, což vyplývá z § 516 odst. 1).

§ 517 odst. 1) uvádí, že dlužník, který svůj dluh řádně a včas nesplní, je v prodlení. Jestliže jej nesplní ani v dodatečně přiměřené lhůtě poskytnuté věřitelem, má věřitel právo od smlouvy odstoupit. Odst. 2) stejného paragrafu upravuje prodlení s plněním peněžitého dluhu. V tomto případě má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroky z prodlení. Jde-li potom o prodlení s plněním věci, podle odst. 3) odpovídá dlužník za její ztrátu, poškodí nebo zničení, ledaže by k této škodě došlo i jinak.

2.1.4 Oddíl čtvrtý: Změna v osobě věřitele nebo dlužníka

§ 524 až § 530 řeší problematiku postoupení pohledávky.

Dle § 524 odst. 1) může věřitel svou pohledávku postoupit písemnou smlouvou jinému dlužníku i bez souhlasu původního dlužníka. S takto postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená (odst. 2)).

§ 525 uvádí, že nelze postoupit pohledávku, která zaniká nejpozději smrtí věřitele nebo jejíž obsah by se změnou věřitele změnil. Postoupit nelze rovněž pohledávku, pokud nemůže

být postižena výkonem rozhodnutí, ani pohledávku, jestliže by postoupení odporovalo dohodě s dlužníkem.

Oznamovací povinnost je uvedena v § 526. Postoupení pohledávky je povinen postupitel bez zbytečného odkladu oznámit dlužníkovi. Dokud postoupení pohledávky není oznámeno dlužníkovi nebo dokud postupník postoupení pohledávky dlužníkovi neprokáže, zproští se dlužník závazku plněním postupiteli. Oznáme-li dlužníku postoupení pohledávky postupitel, není dlužník oprávněn se dožadovat prokázání smlouvy o postoupení.

Případy, kdy odpovídá postupitel postupníkovi při sjednání postoupení pohledávky za úplatu, jsou obsaženy v § 527 odst. 1), a to jestliže:

- postupník se nestal místo postupitele věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem,
- dlužník splnil postupiteli závazek dříve, než byl povinen jej splnit postupníkovi,
- postoupená pohledávka nebo její část zanikla započtením nároku, který měl dlužník vůči postupiteli.

Za dobytnost postoupené pohledávky postupitel ručí do výše přijaté úplaty spolu s úroky, jen když se k tomu postupníkovi písemně zavázal; toto ručení však zaniká, jestliže postupník nevymáhá postoupenou pohledávku na dlužníkovi bez zbytečného odkladu u soudu (odst. 2) stejného paragrafu).

Povinnosti postupitele uvádí § 528. Postupitel je povinen o postoupení pohledávky podat zprávu osobě, která zajištění závazku skytla, jestliže splnění postoupené pohledávky je zajištěno zástavním právem, ručením nebo jiným způsobem. Dále je postupitel povinen předat postupníkovi všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky.

Oproti tomu jsou v § 529 práva dlužníka. Tomu zůstávají zachovány námitky proti pohledávce, které dlužník mohl uplatnit v době postoupení, i po postoupení pohledávky. Dlužník může také použít k započtení vůči postupníkovi i své k započtení způsobilé pohledávky, které měl vůči postupiteli v době, kdy mu bylo oznámeno nebo prokázáno postoupení pohledávky, jestliže je oznámil bez zbytečného odkladu postupníkovi. Toto právo má dlužník i v případě, že jeho pohledávky v době oznámení nebo prokázání postoupení nebyly ještě splatné.

Vymáhání pohledávky postupitelem je řešeno v § 530. Postupitel může na žádost postupníka vymáhat postoupený nárok sám svým jménem na účet postupníka. Jestliže

postoupení pohledávky bylo oznámeno nebo prokázáno dlužníkovi, může postupitel pohledávku vymáhat pouze v případě, že ji nevymáhá postupník a postupitel prokáže dlužníkovi souhlas postupníka tímto vymáháním. Vymáhá-li postupitel pohledávku, může dlužník použít své k započtení způsobilé pohledávky, jež má dlužník vůči postupiteli v době jejího vymáhání, nikoliv však pohledávky, jež má vůči postupníkovi.

2.1.5 Oddíl pátý: Zajištění závazků

§ 544 až § 558 řeší problematiku zajištění závazků. Toto téma je poměrně rozsáhlá, proto se mu budu věnovat ve zvláštní kapitole – Zajištění pohledávek.

2.1.6 Oddíl šestý: Zánik závazků

2.1.6.1 Splnění dluhu (§ 559 - § 569)

Nejčastějším zánikem pohledávek, je splnění dluhu řádně a včas. Není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, je dlužník povinen splnit dluh prvního dne poté, kdy byl o plnění věřitel požádán. Je-li doba plnění ponechána na vůli dlužníka, určí ji na návrh věřitele soud podle okolností případu tak, aby to bylo v souladu s dobrými mravy.

Lze-li závazek splnit více způsoby, má právo volby dlužník, nebylo-li dohodnuto jinak. Od provedené volby však nelze odstoupit. Pokud se závazek plní ve splátkách, může věřitel žádat o zaplacení celé pohledávky pro nesplnění některé splátky, jen bylo-li to dohodnuto nebo v rozhodnutí určeno. Toto právo však může věřitel použít nejpozději do splatnosti nejbližší příští splátky. Věřitel je povinen přijmout i částečné plnění, neodporuje-li to dohodě nebo povaze pohledávky.

Dluh se plní na místě určeném dohodou účastníků. Není-li místo plnění takto určeno, je jím bydliště nebo sídlo dlužníka. Dluh je možno plnit také prostřednictvím peněžního ústavu nebo provozovatele poštovních služeb. V tom případě je dluh splněn připsáním částky na účet věřitele vedený u peněžního ústavu nebo vyplacením částky věřiteli v hotovosti, není-li dohodnuto jinak.

Může se také stát, že dlužník svůj závazek věřiteli splnit nemůže, protože věřitel je nepřítomen nebo je v prodlení nebo má dlužník důvodné pochybnosti, kdo je věřitelem, nebo

věřitele nezná. Potom nastávají účinky splnění závazku, jestliže jeho předmět dlužník uloží do úřední úschovy. Vynaložené nutné náklady s tím spojené nese věřitel.

Věřitel je dále povinen dlužníkovi na jeho požádání vydat písemné potvrzení o tom, že dluh byl zcela nebo zčásti splněn. Pokud věřitel toto potvrzení nevydá, dlužník je oprávněn plnění odepřít.

2.1.6.2 Dohoda (§ 570 - § 574)

Na základě dohody mezi věřitelem a dlužníkem se může nahradit dosavadní závazek závazkem novým. Dosavadní závazek zaniká a dlužník je povinen závazek nový plnit. Pokud se nahrazuje závazek zřízený písemnou formou, potom i dohoda o zřízení nového závazku musí být uzavřena písemně. Totéž platí, je-li nahrazován promlčený závazek. Dosavadní závazek se pokládá za nahrazený pouze v rozsahu, který nepochybně vyplývá z dohody o novém závazku.

Pokud byl dosavadní závazek zajišťován ručením nebo zástavním právem, je takto zajišťován i závazek nový. Jestliže však ručitel nebo osoby, vůči nimž mohou být uvedena práva uplatněna, neprojeví souhlas s tím, aby byl nový závazek takto zajištěn, trvá zajištění jen v rozsahu původního závazku a všechny námítky proti dosavadnímu závazku zůstávají zachovány.

Strany se mohou dohodnout, že nesplněný závazek nebo jeho část se ruší, aniž by vznikl nový závazek. Nevyplývá-li z dohody něco jiného, zrušovaný závazek zaniká, když návrh na jeho zrušení byl přijat druhou stranou. Jestliže se zrušuje závazek sjednaný písemně, dohoda o zrušení závazku musí být uzavřena také písemně. Touto dohodou zaniká současně i závazek druhé strany. Jestliže byl ale již splněn, má druhá strana nárok na jeho vrácení, a to u peněžitého závazku spolu s úroky. Dohodnou-li se strany na zrušení části závazku, zaniká závazek druhé strany v rozsahu odpovídajícím zrušované části závazku.

Věřitel se také může svého práva vzdát nebo dluh prominout, pokud se tak s dlužníkem písemně dohodne.

2.1.6.3 Nemožnost plnění (§ 575 - § 577)

Stane-li se plnění nemožným, povinnost dlužníka plnit zanikne. Plnění se ale nepovažuje za nemožné, zejména lze-li je uskutečnit i za ztížených podmínek, s většími

náklady nebo až po sjednaném čase. Nemožnost plnění se může týkat jen části plnění. V tom případě zanikne povinnost jen pokud jde o tuto část.

Dlužník je povinen bez zbytečného odkladu věřiteli oznámit nemožnost plnění hned poté, co se o této skutečnosti doví. Pokud tuto oznamovací povinnost nesplní, odpovídá za škodu, která vznikne věřiteli tím, že nebyl včas o nemožnosti vyrozuměn.

2.1.6.4 Uplynutí doby (§ 578)

Práva a povinnosti zaniknou uplynutím doby, na kterou byly omezeny.

2.1.6.5 Smrt dlužníka nebo věřitele (§579)

Smrtí dlužníka povinnost nezanikne, ledaže jejím obsahem bylo plnění, které mělo být provedeno osobně dlužníkem.

Smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu; zanikne i právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění.

2.1.6.6 Započtení (§ 580 – § 581)

Pokud mají věřitel a dlužník vzájemné pohledávky, zaniknou započtením v případě, že jejich plnění je stejného druhu a vzájemně se kryjí. Zánik nastane okamžikem, kdy se setkaly pohledávky způsobilé k započtení.

Započíst nelze:

- pohledávky na náhradu škody způsobené na zdraví, ledaže by šlo o vzájemnou pohledávku na náhradu škody téhož druhu,
- pohledávky, které nelze postihnout výkonem rozhodnutí,
- pohledávky promlčené,
- pohledávky, kterých se nelze domáhat u soudu,
- pohledávky z vkladů,
- pohledávky, které nejsou ještě splatné proti pohledávce splatné.

2.1.6.7 Výpověď (§ 582)

Jestliže je sjednaná smlouva na dobu neurčitou, jejímž předmětem je závazek k nepřetržité nebo opakované činnosti, nebo závazek zdržet se určité činnosti nebo strpět určitou činnost a nevyplývá-li ze zákona nebo ze smlouvy způsob její výpovědi, lze smlouvu vypovědět ve lhůtě 3 měsíců ke konci kalendářního čtvrtletí. Výpověď je však neúčinná ohledně závazku zdržet se určité činnosti, jestliže z jeho povahy nebo ze smlouvy vyplývá, že závazek je časově omezen.

2.1.6.8 Neuplatnění práva (§ 583)

Pokud nebylo právo ve stanovené době uplatněno, k jeho zániku dochází jen v případech uvedených v zákoně. K zániku soud přihlédně, i když to dlužník nenamítne.

2.1.6.9 Splynutí (§ 584)

Jestliže splyne jakýmkoli způsobem právo s povinností v jedné osobě, zanikne právo i povinnost, nestanoví-li zákon jinak.

2.1.6.10 Narovnání (§ 585 - § 587)

Dohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná. Dohoda musí být uzavřena písemně, pokud byl dosavadní závazek zřízen písemně; totéž platí, týká-li se dohoda promlčení závazku. Dosavadní závazek je nahrazen závazkem, který vyplývá z narovnání.

2.2 Pohledávky v účetním pojetí

Pohledávky jsou aktiva podniku. Tvoří součást jeho oběžného majetku a majetkové struktury. Je pro ně charakteristické, že se přemění na peněžní prostředky během jednoho provozního cyklu.

Dle Ryneše [2] je základem pro členění pohledávek jejich struktura a členění v rozvaze.

Pohledávky se člení zejména na:

- a) pohledávky z běžných obchodních vztahů, zejména

- pohledávky k odběratelům,
 - poskytnuté zálohy,
- b) pohledávky v ovládaných a řízených společnostech a ve společnostech, ve kterých se uplatňuje podstatný vliv s výjimkou pohledávek z běžných obchodních vztahů (bod a)), např. půjčky a úvěry,
- c) pohledávky k akcionářům, společníkům, členům družstva a ke sdružení bez právní subjektivity, např. pohledávky za upsaný a nesplacený vlastní kapitál,
- d) pohledávky ke státu zejména z důvodů daní a poplatků,
- e) pohledávky k zaměstnancům z titulu mezd, ze sociálního a zdravotního zabezpečení,
- f) dohadné účty aktivní,
- g) jiné pohledávky
- pohledávky z prodeje (nákupu) nebo nájmu podniku či jeho částí,
 - pohledávky z náhrad mank a škod,
 - pohledávky z emitovaných dluhopisů,
 - pohledávky z nakoupených opcí,
- h) odložená daňová pohledávka.

Prvním zásadním kritériem pro členění pohledávek v účetnictví je doba jejich splatnosti. Za krátkodobé pohledávky se považují pohledávky s dobou splatnosti kratší než jeden rok, zatímco za dlouhodobé se považují pohledávky s dobou splatnosti delší než 1 rok.

Důsledně je nutno rozlišovat mezi krátkodobými a dlouhodobými pohledávkami pro účely účtování na příslušných účtech hlavní knihy a krátkodobostí a dlouhodobostí pohledávek pro účely vykazování v rozvaze.

2.2.1 Vznik pohledávek

Dle Kunešové – Skálové [4] je pro vznik a tedy i zaúčtování pohledávek důležitý okamžik (den) uskutečnění účetního případu. Tento den by měla mít každá účetní jednotka vymezena ve svých vnitřních směrnících s ohledem na svá specifika. Může docházet k určitým odchylkám, pokud jde o naplnění právního obsahu úkonu, dne zaúčtování (např. vydané nebo došlé faktury) a dne uskutečnění zdanitelného plnění (vyznačeno na daňovém dokladu). Tato data nemusí být vždy odlišná.

Vznik pohledávky může být zejména ovlivněn následujícími okolnostmi:

- den, ve kterém dojde ke splnění dodávky (den skutečného dodání, převzetí, vystavení faktury apod.),
- den, ve kterém dojde k postoupení pohledávky (vzniká nová pohledávka),
- den, ve kterém došlo k převzetí dluhu,
- den, ve kterém dojde k předpisu náhrady za vzniklé manko či škodu (pohledávky za zaměstnanci),
- den úhrady zálohové faktury, resp. proforma faktury (v praxi se někdy účtuje již o došlé nebo vydané zálohové faktuře),
- den vkladu do katastru nemovitostí při převodu vlastnictví k nemovitosti (vklad je podmíněný do okamžiku povolení vkladu, nedojde-li k povolení, nutno účetně navrátit původní stav).

2.2.2 Účtování pohledávek na účty hlavní knihy

Dle Ryneše [2] se pohledávky účtují na příslušné syntetické a analytické účty podle dohodnuté (stanovené) doby splatnosti počítané ode dne vzniku předmětného vztahu.

Vyúčtované dlouhodobé pohledávky, u kterých v průběhu účetního, resp. účetních období faktická doba splatnosti klesne pod 365 dní, se nepřeučtovávají na účty krátkodobých pohledávek, nýbrž až do doby jejich zaplacení, postoupení či odpisu zůstávají vyúčtované na účtech dlouhodobých pohledávek.

2.2.2.1 Syntetické účty

Krátkodobým i dlouhodobým pohledávkám z obchodního styku jsou věnovány syntetické účty z účtové třídy 3 – *Zúčtovací vztahy* a to:

- 311 – Odběratelé,
- 312 – Směnky k inkasu,
- 313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry,
- 314 – Poskytnuté provozní zálohy,
- 315 – Ostatní pohledávky.

Dlouhodobé půjčky podnikům ve skupině a společníkům se účtují na účty účtové skupiny 06 – *Dlouhodobý finanční majetek*, kde se účtuje také o pohledávce z titulu vkladu tichého společníka.

Kritérium krátkodobosti a dlouhodobosti není jedním kritériem pro účtování pohledávek na rozvahové účty. Bez ohledu na dobu splatnosti se účtují pohledávky související se zálohami na pořízení dlouhodobého majetku na účty účtové skupiny 05 - *Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek*. V tomto případě nad časovým hlediskem převážilo hledisko účelové, přičemž tyto zálohy vyjadřují potencionální zvýšení dlouhodobého majetku.

Pro další pohledávky jsou účty ve skupinách vztahů k zaměstnancům a pojišťovacím institucím, vztahů ke státu, ke společníkům a sdružení a ve skupině Jiné pohledávky a závazky.

2.2.2.2 Analytické účty

Mimo používání syntetických účtů pohledávek je potřebné používat i analytické účty. Každá účetní jednotka má možnost si analytickou evidenci členit mimo pravidel obsažených v Postupech účtování dle vlastních specifických potřeb. Jde zejména o členění pohledávek

- podle dlužníků,
- podle časového hlediska,
- na českou a zahraniční měnu,
- podle daňových režimů (např. dle sazeb DPH, dle způsobu odpisu či tvorby opravných položek, konkurzního řízení apod.).

2.2.3 Vykazování pohledávek v rozvaze

Dle Ryneše [2] se v rozvaze odděleně vykazují krátkodobé a dlouhodobé pohledávky podle faktické doby splatnosti. Pokud od data účetní závěrky do data splatnosti uplyne více než 365 dnů, vykazují se závazky nebo pohledávky jako dlouhodobé.

Pro účely výkaznictví je nutno přetřídít dlouhodobé pohledávky vyúčtované na účtové třídě 3 – *Zúčtovací vztahy*, pokud faktická doba splatnosti je kratší než 1 rok, do rozvahových položek krátkodobých pohledávek. Přetřídění musí zajistit vazbu mezi účty účtového rozvrhu a jednotlivými řádky výkazu rozvaha.

Dle elektronické publikace [7] způsob vykazování, uspořádání a označování položek pohledávek v rozvaze stanoví *Vyhláška č. 500/2002 Sb.*, kterou se provádějí některá ustanovení *Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví*, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, a to v § 10 a § 11.

§ 10 Dlouhodobé pohledávky:

- 1) Položka „**C.II. Dlouhodobé pohledávky**“ obsahuje pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti delší než jeden rok, a odloženou daňovou pohledávku.
- 2) Položka „**C.II.1. Pohledávky z obchodních vztahů**“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména pohledávky z obchodních vztahů a cenné papíry předané bance k eskontu.
- 3) Položka „**C.II.2. Pohledávky – ovládající a řídicí osoba**“ obsahuje pohledávky za ovládanými a řízenými osobami, mezi ovládanými a řízenými osobami a za ovládajícími a řídicími osobami, s výjimkou pohledávek vykazovaných v jiných položkách.
- 4) Položka „**C.II.3. Pohledávky – podstatný vliv**“ obsahuje pohledávky za účetními jednotkami pod podstatným vlivem, mezi účetními jednotkami pod podstatným vlivem a pohledávky účetních jednotek pod podstatným vlivem za účetními jednotkami uplatňujícími podstatný vliv, s výjimkou pohledávek vykazovaných v jiných položkách.
- 5) Položka „**C.II.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení**“ obsahuje pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení, s výjimkou pohledávek výkazových v jiných položkách. Obsahuje zejména pohledávky ve výši předepsané úhrady ztráty a pohledávky za účastníky sdružení, které není právnickou osobou.
- 6) Položka „**C.II.5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy**“ obsahuje u všech účetních jednotek poskytnuté dlouhodobé zálohy, s výjimkou záloh vykázaných v položkách „B.I.8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek“, „B.II.8. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek“, „B.III.7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek“, „C.I.6. Poskytnuté zálohy na zásoby“ a „C.III.7. Krátkodobé poskytnuté zálohy“.

- 7) Položka „**C.II.6. Dohadné účty aktivní**“ obsahuje částky pohledávek stanovené podle smluv, u kterých se očekává splatnost delší než jeden rok, které nejsou doloženy veškerými potřebnými doklady, a tedy není známa jejich přesná výše.
- 8) Položka „**C.II.7. Jiné pohledávky**“ obsahuje u všech účetních jednotek zejména dlouhodobé pohledávky za zaměstnanci, pohledávky z prodeje podniku nebo jeho části, pohledávky z pronájmu podniku nebo jeho části, nakoupené opce, pohledávky z titulu náhrady mank a škod a dlouhodobé pohledávky z vydaných dluhopisů.

§ 11 Krátkodobé pohledávky

- 1) Položka „**C.III. Krátkodobé pohledávky**“ obsahuje pohledávky, které v okamžiku, ke kterému je účetní závěrka sestavena, mají dobu splatnosti jeden rok a kratší.
- 2) Obsahové vymezení jednotlivých položek krátkodobých pohledávek v položkách "**C.III.1. Pohledávky z obchodních vztahů**" až "**C.III.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení**", "**C.III.7. Krátkodobé poskytnuté zálohy**" a "**C.III.8. Dohadné účty aktivní**" je obdobné obsahovému vymezení dlouhodobých pohledávek v položkách "C.II.1. Pohledávky z obchodních vztahů" až "C.II.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení", "C.II.5. Dlouhodobé poskytnuté zálohy" a "C.II.6. Dohadné účty aktivní" s odchylkami uvedenými v odstavcích 3, 4 a 5.
- 3) Položka „**C.III.2. Pohledávky – ovládající a řídicí osoba**“ obsahuje kromě titulů uvedených v položce „C.II.2. Pohledávky – ovládající a řídicí osoba“ zejména poskytnuté půjčky a úvěry.
- 4) Položka „**C.III.3. Pohledávky – podstatný vliv**“ obsahuje kromě titulů uvedených v položce „C.II.3. Pohledávky – podstatný vliv“ zejména poskytnuté půjčky a úvěry.
- 5) Položka „**C.III.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení**“ obsahuje kromě titulů uvedených v položce „C.II.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení“ zejména krátkodobé

půjčky společníkům, členům družstva a převod nákladů a výnosů mezi účastníky sdružení, které není právnickou osobou.

- 6) Položka „**C.III.9. Jiné pohledávky**“ obsahuje kromě titulů uvedených v položce „C.II.7. Jiné pohledávky“ zejména pohledávky vkladatele z titulu vkladu do doby zápisu do obchodního rejstříku a poskytnuté půjčky a úvěry, s výjimkou půjček a úvěrů vykazovaných v položkách „C.III.2. Pohledávky – ovládající a řídící osoba“, „C.III.3. Pohledávky – podstatný vliv“ a „C.III.4. Pohledávky za společníky, členy družstva a za účastníky sdružení“.

2.2.4 Oceňování pohledávek

Dle Ryneše [2] je pro účely oceňování nutno rozlišovat důsledně dvě situace. Účetní jednotky oceňují majetek a závazky

- ke dni, popř. k okamžiku uskutečnění účetního případu; tímto se rozumí nabytí majetku a přírůstek závazků nebo úbytek majetku a závazků např. při prodeji aktiv či při splacení závazku v průběhu účetního období,
- k rozvahovému dni, popř. ke konci rozvahového dne reálnou hodnotou, přičemž toto přecenění se týká pouze vybraných druhů aktiv a závazků (viz § 27 zákona o účetnictví); toto přecenění vybraných aktiv na reálnou hodnotu se zaznamenává do účetních knih a rozdíl mezi oceněním k okamžiku uskutečnění účetního případu a k rozvahovému dni se vypořádají podle příslušných ustanovení vyhlášky nebo účetních standardů (účetní metody) buď výsledkově, nebo rozvahově.

Pohledávky se ve smyslu § 25 odst. 1 písm. g) zákona o účetnictví oceňují při jejich vzniku **jmenovitou hodnotou**. Toto ocenění se vztahuje k ocenění pohledávek z klasických obchodních, finančních a jiných vztahů.

Je-li dle Markové [1] účetní jednotka plátcem daně z přidané hodnoty nebo jím byla v době vzniku pohledávky, jmenovitá hodnota pohledávky se snižuje o výši DPH, pokud byla splněna vlastní daňová povinnost na výstupu, tj. pokud účetní jednotka odvedla DPH státu (§ 5 odst. 9 zákona o daních z příjmů).

Dle Ryneše [2] je však nutno odlišně ocenit pohledávky odkoupené od jiných osob (fyzických nebo právnických) obvykle za cenu výrazně nižší než jmenovitá hodnota. V tomto

případě je nutno tyto pohledávky ocenit **pořizovací cenou**. Je možno doporučit oddělené sledování postoupených pohledávek v analytické evidenci. Součástí pořizovací ceny jsou přímé náklady související s pořízením, např. náklady na znalecké ocenění nakupovaných pohledávek, odměny právníkům a provize.

Pokud se při inventarizaci zjistí, že reálná hodnota některé pohledávky je nižší než v účetnictví, je možno tvořit opravnou položku k takového pohledávce, čímž uplatňujeme zásadu opatrnosti. Touto problematikou se zabývá zvláštní kapitola této práce.

2.2.4.1 Oceňování souboru pohledávek

Za soubor majetku, který je možno ocenit jednou cenou podle § 24 odst. 5 zákona o účetnictví a ve smyslu § 61 odst. 1 prováděcí vyhlášky k podvojnému účetnictví podnikatelů, se považuje:

- soubor pohledávek s termínem splatnosti pohledávek do konce roku 1994 odpisovaný podle zákona o daních z příjmů,
- soubor pohledávek vytvářený podle zákona o daních z příjmů (§ 24 odst. 14 zákona o daních z příjmů).

2.2.4.2 Oceňování pohledávek reálnou hodnotou k rozvahovému dni

Reálnou hodnotou se ve smyslu zákona o účetnictví rozumí

- tržní hodnota – hodnota, která je vyhlášena na tuzemské či zahraniční burze nebo na jiném veřejném (organizovaném) trhu,
- ocenění kvalifikovaným odhadem nebo posudkem znalce, není-li tržní hodnota k dispozici nebo tržní hodnota není věrohodná a mohla by zkreslovat oceňování; metody ocenění použité při kvalifikovaném odhadu nebo posudku znalce musí zajistit přiměřené přiblížení k tržní hodnotě pohledávky,
- ocenění stanovené podle zvláštních předpisů (předpisy pro oceňování), pokud neleže stanovit reálnou hodnotu na základě tržní hodnoty nebo kvalifikovaným odhadem či posudkem znalce.

Pokud nelze objektivně stanovit reálnou hodnotu žádným způsobem, považuje se za reálnou hodnotu ocenění pořizovací cenou, tj. ocenění k datu vzniku pohledávky.

Kromě způsobu oceňování k okamžiku uskutečnění účetního případu vyžaduje zákon o účetnictví oceňování vybraných aktiv, popř. závazků tzv. reálnou hodnotou k rozvahovému dni, resp. k rozvahovému okamžiku. Reálnou hodnotou je však možno na základě rozhodnutí účetní jednotky oceňovat častěji než pouze k rozvahovému dni, například denně či měsíčně. Způsob oceňování reálnou hodnotou se použije pouze v zákonem přesně stanovených případech. Z pohledávek se jedná pouze o pohledávky, které účetní jednotka nabyla a určila k obchodování. Jedná se tedy o případy, kdy účetní jednotky nakupují pohledávky za účelem jejich prodeje.

Oceňovací rozdíly vzniklé při změně reálné hodnoty takto nabytých pohledávek se účtují jako finanční náklad nebo finanční výnos.

2.2.4.3 Oceňování pohledávek v cizí měně

Účetnictví musí být vedeno v české měně. To je základní požadavek zákona o účetnictví (§4 odst. 12).

2.2.4.3.1 OCEŇOVÁNÍ KE DNI VZNIKU POHLEDÁVKY

Při vzniku pohledávky (ke dni uskutečnění účetního případu) v cizí měně se tato cizí měna musí přepočítat na české koruny kurzem devizového trhu vyhlášeným ČNB. Účetní jednotky mají možnost prostřednictvím své vnitřní směrnice zvolit

- a) buď aktuální kurz platný ke dni uskutečnění účetního případu,
- b) nebo pevný kurz používaný po předem stanovenou dobu, která nesmí přesáhnout účetní období.

Jako kurz devizového trhu použije účetní jednotka kurz devizového trhu vyhlášený ČNB k prvnímu dni období, pro které je pevný kurz používán, například první den čtvrtletí.

2.2.4.3.2 OCEŇOVÁNÍ POHLEDÁVEK K ROZVAHOVÉMU DNI

Pohledávky vedené a účtované v cizí měně se k rozvahovému dni přepočítávají na českou měnu kurzem devizového trhu stanoveným ČNB.

Rozdíly mezi částkami zúčtovanými ke dni uskutečnění účetního případu a přepočtem částek v cizí měně na Kč k rozvahovému dni budou vyúčtovány obvykle výsledkově. Pokud

jsou pohledávky v cizí měně vyjádřeny k rozvahovému dni reálnou hodnotou, jsou kurzové rozdíly součástí této reálné hodnoty; kurzové rozdíly se tedy v tomto případě samostatně neúčtují.

2.2.5 Dohadné účty aktivní

Mezi pohledávky se zahrnují také dohadné položky aktivní. U těchto položek většinou neznáme současně všechny tři nutné skutečnosti, tzn. obvykle známe účel (titul), ale nevíme přesně hodnotovou výši (částku), popř. období čerpání.

Dohadné účty aktivní jsou tedy v zásadě pohledávky neurčité výše, které věcně souvisejí s výnosy či s rozvahovými položkami (aktivy) právě minulého účetního období. Účelem jejich použití je proučtovat do příslušného účetního období veškeré známé a uskutečněné hospodářské operace, které ovlivnily výnosy nebo aktiva podniku a které nebyly z formálního či časového důvodu fakturovány.

Při stanovení hodnotové výše dohadné položky se vychází z dostupných skutečností, jako např. smlouvy, dohody, obvyklé ceny, předešlé dodávky, stav měřidel k rozvahovému datu, např. energie, plyn, voda, eventuálně výše záloh atd. Podklady pro stanovení částky účetního případu jsou součástí účetního dokladu.

Položky zúčtované na dohadných účtech jsou také daňově uznávány z hlediska titulu jejich tvorby, individuálně je však nutno zkoumat výši těchto položek.

Dohadné položky aktivní mají podobný charakter jako účty pohledávek. Liší se však od nich tím, že jsou neurčité výše. Jako příklady dohadných položek aktivních lze uvést poplatky za propůjčenou licenci, jejichž výše k rozvahovému dni není ještě známa; pohledávka za splněnou dodávku zboží, na kterou nebyla vydána faktura z důvodů nesjednaných cen, nebo pohledávky z dodávek, jejichž vyúčtování závisí na stavu měřidla, jehož výše nebyla k rozvahovému dni známa, či pohledávka za pojišťovnou z důvodu nevyřízené pojistné události.

Chybný odhad dohadné položky aktivní není důvodem pro daňové zpochybnění odhadované částky, pokud tento odhad byl proveden na základě dostupných informací. V následujícím období se dohadný účet aktivní vypořádá s vydanou fakturou. Rozdíl bude obvykle účtován do výnosů, pokud ho nebude možno přiřadit ke konkrétnímu aktivu.

Příklad 1. – Účtování dohadné položky aktivní

Účtování na konci účetního období	částka	MD	D
- nevyfakturovaná poskytnutá dodávka	6 000,-	388	602
Účtování v následujícím roce (skutečná částka je větší než odhadovaná)			
- vyfakturování dodávky	8 000,-	311	388
- vypořádání rozdílu	2 000,-	388	602
Účtování v následujícím roce (skutečná částka je menší než odhadovaná)			
- vyfakturování dodávky	5 000,-	311	388
- vypořádání rozdílu	1 000,-	602	388

2.2.6 Zánik pohledávek

Zánik pohledávek pro dlužníka i věřitele znamená povinnost vyřadit z účetnictví příslušnou pohledávku. Jednotlivé způsoby zániku pohledávek se však v účetnictví projevují různými způsoby a v návaznosti na to mají také rozdílné daňové dopady.

Nejčastějším způsobem zániku pohledávky je její splnění peněžní formou, tj. úhrada plná nebo částečná. Tyto případy nezpůsobují problémy, pokud odhlédneme od specifických problémů spojených s kurzovými rozdíly u pohledávek v cizí měně, protože úhrada se souvztažně dotýká jak příslušného pohledávkového účtu, tak účtu finančního majetku.

Dále vznikají v zásadě tyto tři skupiny případů zániků pohledávek:

- 1) případy, kdy zanikají pohledávky a současně jsou nahrazovány jinou pohledávkou, např. dohoda o nahrazení dosavadního závazku závazkem novým podle § 570 až § 572 občanského zákoníku, dohoda o narovnání podle § 585 a násl. občanského zákoníku; v těchto případech je jedno aktivum nahrazeno v účetnictví jiným aktivem. Pokud by však při narovnání byla snížena hodnota pohledávky do té doby vykazované v účetnictví, je nutné toto snížení vyúčtovat výsledkově do nákladů;
- 2) případy vzájemného započtení pohledávek a obdobné případy zániku, např. splnutí práva s povinností v jedné osobě podle § 584 občanského zákoníku. Jedná se také o splnění závazku poskytnutím služby nebo směnou, při kterých

se doporučuje vždy účtování v prvním kroku jako o poskytnutí služby nebo prodeji aktiva a v druhém kroku následné započtení pohledávky;

- 3) případy ostatní, ve kterých zaniká pohledávka a nebyla ani splněna, ani započtena. Jedná se např. o dohodu o zrušení závazku bez vzniku nového podle § 572 a § 573 občanského zákoníku, dohody o vzdání se práva nebo prominutí dluhu podle § 574 občanského zákoníku. Jde tedy o případy zániku bez získání či poskytnutí protihodnoty. Tyto případy zániku pohledávek jsou účtovány výsledkově, tj. do nákladů (daňově neuznávaný náklad).

2.2.7 Pohledávky v jednoduchém účetnictví

Dle Munzara [3] eviduje účetní jednotka účtující v soustavě jednoduchého účetnictví vznik pohledávek v knize závazků a pohledávek, kterou je povinna vést stejně jako peněžní deník v případě, že je pro ni náplň. Úhradu pohledávek účtuje jako příjem do peněžního deníku, ve kterém musí tyto příjmy pro daňové účely rozdělit na příjmy zahrnované a nezahrnované do základu daně. Pokud pohledávka není uhrazena, nestane se příjmem vstupujícím do základu daně. Neuhrazené pohledávky tedy základ daně vůbec neovlivní. To je jeden z hlavních rozdílů oproti podvojnému účetnictví, protože zde je základ daně ovlivněn již samotným vznikem pohledávky.

2.2.8 Podrozvahová evidence

Dle Kunešové - Skálové [4] Podrozvahová evidence pohledávek slouží ke sledování skutečností, o nichž účetní jednotka neúčtuje, přesto jsou však pro ni významné. Účtová osnova a postupy účtování pro podnikatele vyčleňují pro podrozvahovou evidenci účty v rámci účtové skupiny 75 až 79 – *Podrozvahové účty*. Tato evidence slouží zejména k zachycení:

- nominálních hodnot pohledávek nabytých postoupením, jestliže není zachycena na účtech rozvahových,
- odepsaných pohledávek,
- pohledávek z pevných termínovaných operací, z opcí aj.,
- přijaté záruky a jiné obdobné pohledávky, přijaté zástavy, atd.

2.3 Pohledávky a daň z příjmů

Pohledávky jsou ustanoveny také v některých paragrafech zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

2.3.1 Předmět daně z příjmů fyzických osob (§ 3)

Dle Markové [1] a odst. 4) v tomto paragrafu nejsou předmětem daně z příjmů úvěry a půjčky s výjimkou

- příjmů, který věřitel nabyt z vrácené půjčky nebo úvěru úplatným postoupením pohledávky vzniklé na základě této půjčky nebo úvěru, a to ve výši rovnající se rozdílu mezi příjmem plynoucím z vrácení půjčky nebo úvěru a cenou, za kterou byla pohledávka postoupena,
- příjmů plynoucího poplatníkovi, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky, kterou je hrazena pohledávka.

2.3.2 Základ daně a daňová ztráta (§ 5)

Odst. 9) uvádí, že pro poplatníky daně z příjmů fyzických osob uvedených v § 2 se hodnotou pohledávky rozumí

- jmenovitá hodnota,
- pořizovací cena u pohledávky nabyté postoupením,
- cena zjištěná pro účely daně dědické a nebo darovací u pohledávky nabyté děděním nebo darem.

U poplatníků, kteří jsou plátcí daně z přidané hodnoty nebo jimi byli v době vzniku pohledávky, se jmenovitá hodnota pohledávky snižuje o výši daně z přidané hodnoty, pokud byla splněna vlastní daňová povinnost na výstupu.

2.3.3 Základ daně (§ 23)

Tento paragraf upravuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji buď snížením nebo zvýšením části položek pohledávek.

Při zvýšení se jedná o částku, o kterou byl snížen základ daně podle § 34 odst. 9 a 10 (viz. níže) v předchozích zdaňovacích obdobích, pokud poplatník pohledávku vzniklou z titulu postoupení majetkového podílu dále postoupil.

Naopak snížit lze o:

- rozdíl, o který smluvní pokuty a úroky z prodlení, poplatky z prodlení, penále a jiné sankce ze závazkových vztahů zúčtované ve prospěch výnosů podle zvláštního právního předpisu u poplatníka, který vede účetnictví, převyšují přijaté částky v tomto zdaňovacím období. Do tohoto rozdílu nelze zahrnout částky pohledávek z těchto sankcí, které zanikly v průběhu nebo k poslednímu dni zdaňovacího období. Za zánik pohledávky se pro účely tohoto ustanovení považuje i její postoupení.
- částky související s rozpouštěním rezerv a opravných položek, jejichž tvorba nebyla pro daňové účely výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, pokud jsou podle zvláštního právního předpisu zúčtovány ve prospěch nákladů nebo výnosů.

§ 34 pojednává o snížení základu daně s následným možným zvýšením výsledku hospodaření nebo rozdílu mezi příjmy a výdaji.

Odst. 9) konkrétně říká, že poplatník může od základu daně odečíst 50 % částky, kterou vypořádal v peněžní, případně v nepeněžní formě v období 1993 až 2005 oprávněným osobám jejich majetkový podíl, nebo kterou uhradil ve stejných letech oprávněným osobám za postoupení jejich pohledávky vzniklé z titulu vypořádání majetkového podílu. Odpočet lze uplatnit v jednom zdaňovacím období nebo postupně ve více zdaňovacích obdobích, nejpozději však do konce zdaňovacího období, které započalo v roce 2009.

Podle odst. 10) může poplatník od základu daně odečíst 50 % částky, kterou ve zdaňovacím období vypořádá v peněžní nebo v nepeněžní formě oprávněným osobám jejich majetkový podíl nebo kterou poplatník v průběhu zdaňovacího období uhradí jako postupník oprávněným osobám za postoupení jejich pohledávky vzniklé z titulu vypořádání tohoto majetkového podílu. To se nevztahuje na postupníka, který pohledávku vzniklou z titulu majetkového podílu dále postoupil. Takto lze postupovat naposledy za zdaňovací období, které započalo v roce 2009.

2.3.4 Výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů (§ 24 a § 25)

Podle § 24 odst. 2) se výdaji (náklady) rozumí u poplatníků, kteří vedou daňovou evidenci pořizovací cena u pohledávky nabyté postoupením, a to jen do výše příjmů plynoucích z jejich úhrady dlužníkem nebo postupníkem při jejím následném postoupení. U poplatníka, který vede účetnictví jsou to:

- jmenovitá hodnota pohledávky při jejím postoupení, a to do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení,
- pořizovací cena u pohledávky nabyté postoupením, a to do výše příjmu plynoucího z její úhrady dlužníkem nebo postupníkem při jejím následném postoupení,
- hrazená daň darovací u pohledávky nabyté bezúplatně, a to do výše příjmu plynoucího z jejího postoupení.

Příjmy uvedené v bodech 1) a 3) lze zvýšit o vytvořenou opravnou položku nebo rezervu (její část) podle zvláštního zákona a u pohledávky postoupené před lhůtou splatnosti o diskont připadající na zbývající dobu do lhůty splatnosti.

Dále se výdajem (nákladem) rozumí u poplatníků, kteří vedou účetnictví, jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením, vkladem a při přeměně společnosti, a to za předpokladu, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen a lze-li současně k této pohledávce uplatňovat opravné položky za dlužníkem,

- u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo u něhož soud zrušil konkurs pro nedostatek majetku a pohledávka byla poplatníkem přihlášena do konkursu a měla být vypořádána z konkursní podstaty,
- který je v konkurzním a vyrovnávacím řízení, na základě výsledků konkursního a vyrovnávacího řízení,
- který zemřel, a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáhám na dědicích dlužníka,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou,

- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků této dražby,
- jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce.

Odst. 9) téhož paragrafu se týká pohledávky nabyté při přeměně společnosti. Pokud nikdy nebyla součástí podrozvahových účtů zanikající nebo rozdělované obchodní společnosti nebo družstva, pokračuje nástupnická obchodní společnost nebo družstvo v odpisu pohledávky nebo v tvorbě opravné položky, jako by ke změně v osobě věřitele nedošlo, a to maximálně do výše, v jaké by mohla uplatnit odpis nebo tvorbu opravné položky zanikající nebo rozdělovaná obchodní společnost nebo družstvo.

Pohledávek se týká také odst. 14) a to v souvislosti s uznáním souboru pohledávek jako daňový výdaj. Úhrn pořizovacích cen pohledávek nebo jejich částí, které nelze uznat jako výdaj (náklad) podle ostatních ustanovení tohoto zákona, je možné u poplatníků, jejichž hlavním předmětem činnosti je nákup, prodej a vymáhání pohledávek, uznat jako daňový výdaj (náklad) až do výše úhrnu zisků z jiných pohledávek v rámci stejného souboru pohledávek v daném zdaňovacím období.

§ 25 vymezuje hodnoty pohledávky, které nelze uznat za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely, a těmi jsou:

- a) jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena postoupené pohledávky s výjimkou uvedených v § 24 a § 10 Ostatní příjmy,
- b) odpis pohledávky nebo tvorbu opravné položky u pohledávky nabyté obchodní společností nebo družstvem na základě vkladu uskutečněného od 1. července 1996, s výjimkou pohledávek uvedených v § 24 odst. 9).

2.4 Opravné položky k pohledávkám

Dle Kunešové – Skálové [4] podléhají opravné položky inventarizaci. Ke dni účetní závěrky je nutno ověřit, zda neexistuje riziko s jejich zaplacením ve výši vykázané v účetnictví. Opravné položky jsou tvořeny na pohledávky

- **pochybné**, u nichž je riziko, že nebudou plně nebo částečně zaplacený,
- **sporné**, tj. za dlužníky, kteří vstoupili do konkurzu a vyrovnání.

Pojem „**opravná položka**“ představuje nepřímé snížení hodnoty pohledávky účtováním do nákladů a na pomocný (v teorii účetnictví někdy označovaný jako „vedlejší“) účet opravné položky. Původní hodnota pohledávky na aktivním účtu se nemění. Je nutno počítat s tím, že:

- pohledávka plně krytá opravnou položkou ještě z účetnictví nemizí,
- opravná položka musí být někdy rozpuštěna (zúčtována),
- tvorbou opravné položky k pohledávce ještě není definitivně dokončen proces zahrnutí nedobytné pohledávky do daňových výdajů.

Dle Ryneše [2] je tvorba opravné položky účtována na vrub nákladů do účtové skupiny 55, případné čerpání, resp. rozpuštění opravné položky je účtováno ve prospěch příslušného účtu v účtové skupině 55, na kterém byla účtována její tvorba.

Vždy se však musí respektovat podmínka, že **celková výše vytvořených opravných položek k pohledávce nemůže být vyšší než hodnota pohledávky.**

2.4.1 Účetní opravné položky k pohledávkám

Způsob a výše tvorby účetních opravných položek k pohledávkám nejsou závazně upraveny žádným účetním předpisem a postup **se ponechává plně v kompetenci účetní jednotky** a návazně na to i na posouzení auditora.

Tvorba účetních opravných položek k pohledávkám je jedním z nástrojů realizace zásady opatrnosti při vykazování aktiv a výsledků hospodaření a vyjadřuje potencionální pokles reálné hodnoty pohledávky, tj. snížení její vymožitelnosti a inkasa částek, které pohledávka představuje. Opravná položka je účetním nástrojem pro vyjádření snížení bonity pohledávek se současnou úpravou (snížením) výsledku hospodaření u věřitele. Snížení bonity

pohledávky je obvykle dáno různými příčinami, zejména špatnou finanční situací dlužníka či v některých případech i právními vadami příslušných pohledávek.

Účetní předpisy v zásadě vyžadují, aby se pohledávka v okamžiku jejího vzniku vyúčtovala a dále vedla ve jmenovité hodnotě nebo v případě nákupu pohledávky v pořizovací ceně této pohledávky. Opravná položka koriguje nepřímým způsobem přes samostatný pasivní účet jmenovitou hodnotu či pořizovací cenu pohledávky.

Účetní jednotka tedy vykazuje obvykle:

- brutto hodnotu pohledávky na úrovni jmenovité hodnoty či pořizovací ceny,
- korekci ve formě opravné položky a
- netto hodnotu pohledávky ve výši rozdílu mezi jmenovitou hodnotou, resp. pořizovací cenou a opravnou položkou.

V praxi se používají různé systémy vyčíslování opravných položek k pohledávkám, které jsou obvykle založeny na testování pohledávek z hlediska doby po splatnosti, např.

- pohledávky 180 až 365 dní po lhůtě splatnosti – 50% opravná položka,
- pohledávky více jak 365 dní po lhůtě splatnosti – 100% opravná položka.

K některým pohledávkám je možno přistupovat individuálně a odhadnout jejich reálnou hodnotu i podle jiných kritérií než pouze podle doby splatnosti, např. podle

- stavu soudního řízení,
- ekonomického stavu dlužníka,
- právních stanovisek advokátních kanceláří atd.

Opravné položky k pohledávkám se vždy vytváření k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení.

2.4.2 Záonné opravné položky k pohledávkám

Opravnými položkami podle zákona o rezervách, tj. opravné položky, jejichž tvorba může být považována za daňově uznatelný náklad, se rozumí opravné položky vymezené zákonem o rezervách, vytvořené k rozvahové hodnotě nepromlčených pohledávek splatných po 31. 12. 1994 a řádně zaúčtovaných v účetnictví podle účetních předpisů. Podle zákona o

rezervách se rozvahovou hodnotou pohledávky rozumí jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena pohledávky zaúčtovaná na rozvahových účtech poplatníka.

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů upravuje pro poplatníky daně z příjmů (podnikatele) možnost vytvářet tři typy opravných položek na vrub daňově uznatelných nákladů:

- 1) opravná položka k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení a opravná položka k pohledávkám za dlužníky v zahraničí,
- 2) opravná položka k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994,
- 3) opravná položka k nepromlčeným ostatním pohledávkám v nominální hodnotě do 30 tis. Kč.

Na základě § 2 odst. 2 téhož zákona se opravné položky nemohou vytvářet k pohledávkám:

- vzniklým z titulu cenných papírů, ostatních investičních instrumentů, úvěrů, půjček, ručení, záloh, smluvních pokut, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů,
- o kterých se neúčtovalo ve výnosech podle účetních předpisů při jejich vzniku a tyto výnosy nebyly zahrnut do základu daně z příjmů,
- vzniklým při plnění ve prospěch vlastního kapitálu a při úhradě ztráty společnosti,
- odepsaným již na vrub hospodářského výsledku,
- nabytým bezúplatně,
- vytvářejícím soubor pohledávek.

Opravné položky k pohledávkám se zruší zejména v těchto případech:

- uhrazením pohledávky, ke které byla opravná položka tvořena,
- odpisem pohledávky, ke které byla opravná položka vytvořena v plné výši,
- ke dni ukončení či přerušování podnikatelské činnosti či nájmu,
- ke dni účinnosti nájemní smlouvy v případě nájmu podniku,
- ke dni předcházejícímu den zrušení stálé provozovny na území České republiky,

- ke dni předcházejícímu den vstupu do likvidace,
- ke dni předcházejícímu den účinnosti prohlášení konkurzu.

Opravné položky se uplatňují za zdaňovací období. Zdaňovacím obdobím se rozumí u právnických osob zdaňovací období vymezení v zákoně o daních z příjmů (§ 38m a § 17a), pokud trvá nejméně 12 kalendářních měsíců nebo pokud je kratší než 12 měsíců, ale začíná rozhodným dnem fúze nebo přechodu jmění na společníka nebo rozdělení obchodní společnosti nebo družstva. Zdaňovacím obdobím se u fyzických osob rozumí kalendářní rok.

Opravné položky k pohledávkám není možno tvořit v případě, že věřitel má k dlužníkovu současně splatné závazky a neprovede vzájemný zápočet pohledávek a závazků, pokud tento zápočet je podle právních předpisů možný.

Opravné položky může tvořit postupník při nabytí pohledávky postoupením, a to k rozvahové hodnotě pohledávky, pokud uhradil její pořizovací cenu.

2.4.2.1 Opravná položka k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení (§ 8)

Dle Markové [1] opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnacím řízení, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, mohou vytvořit poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, až do výše rozvahové hodnoty nepromlčených pohledávek přihlášených u soudů ve lhůtě stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu nebo povolení vyrovnání, a na pohledávky vyloučené v § 2 odst. 2, a to v období, za které se podává daňová přiznání a v němž byly pohledávky přihlášeny. Na pohledávky přihlášené po uplynutí lhůty stanovené usnesením soudu o prohlášení konkursu nebo povolení vyrovnání a na pohledávky vyloučené v § 2 odst. 2 nelze tvořit opravné položky, které jsou výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle tohoto ustanovení.

Opravné položky se zruší v návaznosti na výsledky konkursního a vyrovnacího řízení nebo v případě, kdy pohledávka byla účinně popřena správcem konkursní podstaty, konkursním věřitelem, rozhodnutím soudu nebo příslušného správního orgánu.

V případě, že pomínou důvody pro existenci opravné položky vytvořené podle tohoto ustanovení nebo na základě rozhodnutí poplatníka, je možné snížit vytvořenou opravnou

položku na úroveň, která by mohla být vytvořena podle ustanovení § 8a tohoto zákona. Poplatník pak pokračuje v tvorbě opravné položky podle § 8a.

2.4.2.2 Opravná položka k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 (§ 8a)

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, **jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku nepřesáhne částku 200 000 Kč** a jejichž tvorba je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, mohou v období, za které se podává daňové přiznání, vytvářet poplatníci daně příjmů, kteří vedou účetnictví, pokud k těmto pohledávkám nevytvářejí opravné položky a rezervy podle § 5 a 5a (Bankovní rezervy a opravné položky), a od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Vyšší opravné položky lze vytvářet ke zde uvedeným pohledávkám jen v případě, bylo-li ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí řízení podle zvláštního právního předpisu nebo soudní řízení a nebo správní řízení podle zvláštního právního předpisu, jehož se poplatník daně příjmů řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než

- a) 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- c) 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- d) 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- e) 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, jejichž rozvahová hodnota v okamžiku vzniku je vyšší než 200 000 Kč a nejsou k nim vyvářeny opravné položky podle § 5 a 5a, mohou v období, za které se podává daňové přiznání, vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří vedou účetnictví, jen v případě, bylo-li ohledně těchto pohledávek zahájeno rozhodčí řízení podle zvláštního právního předpisu nebo soudní řízení a nebo správní řízení podle zvláštního právního předpisu, jehož se poplatník daně z příjmů řádně účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění svého práva za podmínky, že od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než

- a) 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- b) 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

- c) 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- d) 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- e) 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- f) 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Všechny uvedené opravné položky nelze uplatnit u pohledávek již odepsaných na vrub výsledku hospodaření a dále u pohledávek vzniklých

- za společníky, akcionáři, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- mezi spojenými osobami.

Dále se tyto vytvořené opravné položky zruší, pokud pominou důvody pro jejich existenci nebo pokud pohledávka, k níž byla opravná položka vytvořena, se promlčela, popřípadě nastaly důvody, za nichž se odpis pohledávky považuje za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle ustanovení zákona o daních z příjmů.

2.4.2.3 Opravné položky k nepromlčeným ostatním pohledávkám v nominální hodnotě do 30 000 Kč (§ 8c)

Pokud poplatník neuplatní žádnou z výše uvedených opravných položek, může ve zdaňovacím období vytvořit opravnou položku až do výše 100 % její neuhrazené rozvahové hodnoty bez příslušenství pouze v případě, že

- se nejedná o pohledávku, jejíž rozvahová hodnota je v okamžiku vzniku vyšší než 200 000 Kč,
- rozvahová hodnota pohledávky bez příslušenství v okamžiku jejího vzniku nepřesáhne částku 30 000 Kč,
- od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo nejméně 12 měsíců, a
- celková hodnota pohledávek bez příslušenství vzniklých vůči témuž dlužníkovi, u nichž uplatňuje postup podle tohoto ustanovení, nepřesáhne za zdaňovací období částku 30 000 Kč.

O pohledávce, k níž byla takto vytvořena opravná položka, je poplatník povinen vést samostatnou evidenci.

2.4.3 Účetní zachycení opravných položek

Dle Ryneše [2] se opravné položky, jejichž tvorba na vrub daňově uznatelných nákladů je pokryta zákonem o rezervách, tvoří a čerpají, popř. ruší prostřednictvím účtu **391 – Opravná položka k pohledávkám** souvztažně na vrub účtu **558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek** (v případě tvorby opravné položky), resp. ve prospěch účtu **558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek** (v případě čerpání, resp. rušení opravné položky).

Opravné položky tvořené na základě rozhodnutí účetní jednotky se tvoří a čerpají, popř. ruší také prostřednictvím účtu **391 – Opravná položka k pohledávkám** souvztažně na vrub účtu **559 – Tvorba a zúčtování účetních opravných položek** (v případě tvorby opravné položky), resp. ve prospěch účtu **559 – Tvorba a zúčtování účetních opravných položek** (v případě čerpání, resp. rušení opravné položky).

Konečné zůstatky opravných položek jsou tedy vykazovány na účtu 391 – Opravné položky k pohledávkám, které je nutné oddělit analyticky, např.

391/1 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8a,

391/2 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8,

391/3 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8c,

391/9 – Opravná položka k pohledávkám – účetní

Účty opravných položek jsou vykazovány v rozvaze v aktivech jako položka „Korekce“.

Tvorba opravných položek uplatněná v základu daně z příjmů musí být vždy zaúčtována podle účetních předpisů.

Příklad na tvorbu a zúčtování opravných položek

	MD	D
1. - tvorba zákonné opravné položky	558	391/1,2,3
- zúčtování zákonné opravné položky	391/1,2,3	558
2. - tvorba účetní opravné položky	559	391/9
- zúčtování účetní opravné položky	391/9	559

2.5 Odpis pohledávek

Existují 2 režimy daňového odpisu pohledávek.

2.5.1 Postupný odpis pohledávek (tzv. časový režim)

Dle Kunešové – Skálové [4] postupoval poplatník při uplatnění tohoto režimu podle článku II bod 2. přechodných ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů a Postupů účtování pro podnikatele, článek XVII. úvodních ustanovení.

Poplatník účtující v soustavě podvojného účetnictví mohl počínaje zdaňovacím obdobím **1995** uplatnit jako náklad na dosažení, zajištění a udržení příjmů ročně **nejvýše 10%** a počínaje zdaňovacím obdobím **1998 nejvýše 20%** z neuhrazené části hodnoty pohledávky nebo ceny pořízení u pohledávky nabyté postoupením, u nichž termín splatnosti nastal do konce roku 1994 s výjimkou pohledávek uvedených v § 24 odst. 2 písm. y) v bodech 1 a 2 Zákona o daních z příjmů.

Pohledávky se postupně odepisovaly tímto způsobem až do jejich plné výše. V současné době jsou tyto pohledávky již plně odepsány a jsou vedeny v podrozvahové evidenci.

Odpis pohledávky nebylo možno uplatnit u pohledávek vzniklých :

- za společníky, akcionáře, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- mezi ekonomicky spojenými právníckými osobami,
- mezi osobami blízkými,
- z titulu úvěrů, půjček a záloh,
- podle zvláštního zákona (restituční zákon o půdě).

2.5.2 Jednorázový odpis pohledávek

Tento režim spočívá v přímém odpisu pohledávek ve výši 100%, který je legislativně zakotven v § 24 odst. 2 písm. y) Zákona o dani z příjmů.

Dle Markové [1] je možno na základě tohoto ustanovení považovat za výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů u poplatníků, kteří vedou účetnictví, jmenovitou hodnotu pohledávky nebo pořizovací cenu pohledávky nabyté postoupením, vkladem a při přeměně společnosti, a to za předpokladu, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně

osvobozen a lze-li současně k této pohledávce uplatňovat opravné položky podle písmene i), za dlužníkem,

- u něhož soud zrušil konkurs proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující, a pohledávka byla poplatníkem přihlášena u insolventního soudu a měla být vypořádána z majetkové podstaty,
- který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolventního řízení,
- který zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem spojenou osobou (§23 odst. 7),
- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků této dražby,
- na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedení této exekuce.

Obdobně to platí pro pohledávku nebo její část, a to do výše kryté použitím rezervy nebo opravné položky vytvořené podle zvláštního zákona, nebo která vznikla podle zákona č. 499/1990 Sb., o přepočtu devizových aktiv a pasív v oblasti zahraničních pohledávek a závazků organizací v souvislosti s kursovými opatřeními.

Dle Kunešové – Skálové [4]: Pokud se jedná o případ odpisu pohledávky za dlužníkem, u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkursu, je nutno doložit tuto skutečnost usnesením soudu o zamítnutí konkursu, které nabylo právní moci, podle zákona č. 328/1991 Sb. Nebo podobné právní normy odpovídající zákonu o konkursu a vyrovnání platné v zahraničí.

Pokud již konkurs vyhlášen byl, je nutno pohledávku za dlužníkem řádně přihlásit. Z toho plyne i výhoda možné tvorby zákonné opravné položky v plné výši dle § 8 zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu, ve znění pozdějších předpisů. Na základě výsledku konkurzního a vyrovnávacího řízení je pohledávka buď plně odepsána, nebo odepsána částečně a částečně uhrazena. Jako doklad může sloužit usnesení soudu.

Při úmrtí dlužníka je jako doklad k odpisu pohledávky možno použít potvrzení z matriky obecního úřadu o úmrtí dlužníka a vyjádření notáře, který vede dědické řízení.

Odpis pohledávky za právnickou osobou, která zanikla bez právního nástupce, je možné doložit dokladem od rejstříkového soudu o výmazu právnické osoby.

2.5.3 Účetní odpis pohledávek

Vedle daňových opisů pohledávek se zachycují také odpisy pohledávek dle rozhodnutí účetní jednotky, které nemají žádnou vazbu na Zákon o daních z příjmů. Účetní odpis pohledávky, který není považován za výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů, nastane v případech, kdy účetní jednotka upustí od vymáhání pohledávky, u níž

- je zřejmé, že by náklady na vymáhání přesáhly výtěžek,
- podle sdělení příslušného orgánu (policie, soudy, apod.) je dlužník neznámého pobytu.

2.5.4 Účetní zachycení odpisu pohledávek

Pro přímý odpis pohledávky do nákladů je v Účtové osnově určen účet **546 – Odpis pohledávky**, na který zachycujeme tyto účetní případy

- daňový jednorázový odpis do nákladů v souladu s §24 odst. 2 písm. Y) zákona o daních z příjmů (analytický účet 546/1),
- daňový postupný odpis ve výši 10 % do nákladů podle zákona č. 149/1995 Sb. (analytický účet 546/2 – nyní se již nepoužívá z důvodu plného odepsání pohledávek),
- postoupení pohledávky (analytický účet 546/3)
- účetní odpis (analytický účet 546/9).

Příklad na odpis pohledávky

	Částka	MD	D
1. počáteční zůstatek pohledávky	100,-	311	
2. - daňový odpis pohledávky do nákladů	100,-	546/1	311
- účetní odpis pohledávky do nákladů	100,-	546/9	311

2.6 Cese pohledávek

Dle elektronické publikace [8] je cese neboli postoupení pohledávky (§ 524 – 530 Občanského zákoníku) změna v osobě věřitele. Původní věřitel (postupitel, cedent) postupuje pohledávku, kterou má vůči dlužníkovi, jinému subjektu (postupník, cesionář). Výhody tohoto řešení jsou dvě:

- 1) cesí přechází pohledávka na nového věřitele v tom stavu, v jakém v okamžiku postupu existovala, a to nejen spolu s příslušenstvím (zejména úroky a úroky z prodlení), ale také včetně všech tzv. vedlejších práv,
- 2) postup pohledávky se děje písemnou smlouvou uzavíranou mezi postupitelem a postupníkem, tedy bez povinné asistence dlužníka a s vyloučením právní nezbytnosti jeho souhlasu. Fakt, že k postoupení pohledávky došlo, se dlužníkovi bez zbytečného odkladu pouze oznámí.

Ustanovení § 524 a násl. upravují pouze **dobrovolnou cesí**, tedy postoupení pohledávky, ke kterému dochází písemnou smlouvou, přičemž se dobrovolnost postoupení opírá o vůli postupitele a postupníka. Z této úpravy se vymykají dvě skupiny případů, shrnuté pod společné označení **nucených cesí**, a to:

- 1) případ, kdy ke změně v osobě dochází ze zákona - takové případy jsou upraveny speciálními ustanoveními,
- 2) případy, kdy k přechodu pohledávky na nového věřitele dochází v důsledku soudního nebo jiného rozhodnutí – typický případ je exekuce příkázáním pohledávky.

Kromě toho existuje také cese fiduciární, označována též jako **inkasocese**. Při ní se pohledávka převádí do majetku postupníka jen formálně, totiž za tím účelem, aby ji postupník svým vlastním jménem uplatnil a popř. i soudně a exekučně vymohl, ale aby to, co vymohl, odevzdal postupiteli. Podstatou je tedy nepřímé zastoupení původního věřitele pohledávky.

Dle elektronické publikace [9] nelze postoupit pohledávku,

- která zaniká nejpozději smrtí věřitele,
- jejíž obsah by se změnou věřitele změnil,
- pokud nemůže být postižena výkonem rozhodnutí,

- jestliže by postoupení odporovalo dohodě s dlužníkem.

Bylo-li sjednáno postoupení pohledávky za úplatu, odpovídá postupitel postupníkovi, jestliže

- postupník se nestal místo postupitele věřitelem pohledávky s dohodnutým obsahem,
- dlužník splnil postupiteli závazek dříve, než byl povinen jej splnit postupníkovi,
- postoupená pohledávka nebo její část zanikla započtením nároku, který měl dlužník vůči postupiteli.

Jestliže splnění postoupené pohledávky je zajištěno zástavním právem, ručením nebo jiným způsobem, je postupitel povinen o postoupení pohledávky podat zprávu osobě, která zajištění závazku poskytla.

Postupitel je dále povinen předat postupníkovi všechny doklady a poskytnout všechny potřebné informace, jež se týkají postoupené pohledávky.

Na žádost postupníka může postupitel vymáhat postoupený nárok sám svým jménem na účet postupníka. Jestliže postoupení pohledávky bylo oznámeno nebo prokázáno dlužníkovi, může postupitel pohledávku vymáhat pouze v případě, že ji nevymáhá postupník a postupitel prokáže dlužníkovi souhlas postupníka s tímto vymáháním.

Vymáhá-li postupitel pohledávku, může dlužník použít své k započtení způsobilé pohledávky, jež má dlužník vůči postupiteli v době jejího vymáhání, nikoliv však pohledávky, jež má vůči postupníkovi.

2.7 Zajištění pohledávek

Splnění závazků si může každý podnikatelský subjekt zajistit pomocí tzv. zajišťovacích prostředků. Jsou-li ujednány ve smlouvě, výrazně minimalizují riziko vzniku pohledávek po lhůtě splatnosti nebo alespoň snižují jejich výši.

Dle Bílého [5] je smyslem právní úpravy zajištění pohledávek ze závazkových vztahů posílit postavení věřitele vůči dlužníkovi, neboť tyto zajišťovací prostředky poskytují věřiteli další práva vyplývající ze zajišťovacího závazkového vztahu, které existují vedle práv věřitele ze závazkového vztahu zajišťovaného.

Funkce zajišťovacích prostředků jsou dvě:

- 1) zajišťující (zabezpečuje včasné a řádné splnění dlužnickovy povinnosti),
- 2) uhrazovací (zabezpečuje uspokojení věřitelovy pohledávky z majetku dlužníka či třetí osoby).

Obchodní zákoník (dále jen ObchZ) a Občanský zákoník (dále jen ObčZ) obsahuje celou řadu zajišťovacích prostředků, z nichž nejčastějšími jsou:

2.7.1 Ručení (§303 – 312 ObchZ, §546 – 550 ObčZ)

Dlužníkovým ručitelem se stává ten, kdo věřiteli písemně prohlásí, že ho uspokojí, jestliže dlužník vůči němu nesplní určitý závazek. Ručením lze zajistit jen platný závazek dlužníka nebo jeho část a závazek, který vznikne v budoucnu nebo jehož vznik je závislý na splnění podmínky.

Dle elektronické publikace [10] je věřitel povinen bez zbytečného odkladu sdělit ručiteli na požádání výši své zajištěné pohledávky. Naopak je oprávněn domáhat se splnění závazku na ručiteli jen v případě, že dlužník nesplnil svůj splatný závazek v přiměřené době poté, co byl k tomu věřitelem písemně vyzván.

Ručitel, jenž splní závazek, za který ručí, nabyvá vůči dlužníku práva věřitele a je oprávněn požadovat všechny doklady a pomůcky, které má věřitel, a jež jsou potřebné k uplatnění nároku vůči dlužníku.

Ručení zaniká zánikem závazku, který ručení zajišťuje. Nezaniká však, jestliže závazek zanikl pro nemožnost plnění dlužníka a závazek je splnitelný ručitelem nebo pro zánik právnické osoby, jež je dlužníkem.

2.7.2 Bankovní záruka (§313 – 322 ObchZ)

Bankovní záruka vzniká písemným prohlášením banky v záruční listině, že uspokojí věřitele do výše určité peněžní částky podle obsahu záruční listiny, jestliže určitá třetí osoba (dlužník) nesplní určitý závazek nebo budou splněny jiné podmínky stanovené v záruční listině.

Banka ručí za splnění zajištěného závazku do výše částky a za podmínek stanovených v záruční listině. Je-li doba platnosti v záruční listině omezena, bankovní záruka zanikne, jestliže věřitel neoznámí bance písemně své nároky z bankovní záruky během její platnosti. Dlužník je povinen zaplatit bance to, co banka plnila podle své povinnosti ze záruční listiny vystavené v souladu se smlouvou uzavřenou s dlužníkem.

Vztah mezi bankou a dlužníkem se řídí podle ustanovení o smlouvě mandátní.

2.7.3 Smluvní pokuta (§544 – 545 ObčZ, §300 – 302 ObchZ)

Dle elektronické publikace [9] sjednají-li strany pro případ porušení smluvní povinnosti smluvní pokutu, je účastník, který tuto povinnost poruší, zavázán pokutu zaplatit, i když oprávněnému účastníku porušením povinnosti nevznikne škoda.

Smluvní pokutu lze sjednat jen písemně a v ujednání musí být určena výše pokuty nebo stanoven způsob jejího určení.

2.7.4 Uznání dluhu (§558 ObčZ, §323 ObchZ)

Dle Bílého [5] je uznání dluhu jednostranným projevem dlužníka, že zaplatí svůj dluh určený co do důvodu a výše.

Uznání dluhu musí mít vždy písemnou formu a musí obsahovat:

- označení věřitele a dlužníka,
- uznávací prohlášení dlužníka,

- určení závazku a jeho výše, jehož se uznání týká,
- datum uznání a podpis dlužníka.

Uznat lze peněžité či nepeněžité dluh. Uznat lze dluh i jen do částečné výše. Uznat lze i dluh promlčený (v občansko – právních vztazích je toto uznání platné, jen věděl-li dlužník o tom, že dluh je promlčen).

Důsledkem uznání závazku je běh promlčecí doby ode dne uznání závazku. Podle ust. §110 odst. 1 ObčZ běží 10ti letá promlčecí doba, podle ust. § 407 odst. 1 ObchZ běží 4 letá promlčecí doba.

Uznání závazku má také význam z hlediska případného soudního řízení, neboť věřitel nemusí dokazovat existenci a rozsah závazku v době uznání, ale důkazní břemeno přechází v rozsahu uznání na dlužníka, na němž je, aby takového uznání vyvrátil.

2.7.5 Zástavní právo (§152 – 174 ObčZ)

Dle elektronické publikace [9] je zástavní právo zajišťovacím prostředkem, který umožňuje věřiteli uspokojit svou pohledávku a její příslušenství z výtěžku prodeje zástavy v případě, že dlužník nesplní včas svůj dluh odpovídající pohledávce věřitele. Zástavní právo je právem věcným, což znamená, že toto právo působí vůči každému vlastníku zástavy.

Zástavou může být

- věc movitá nebo nemovitá,
- podnik nebo jiná věc hromadná,
- soubor věcí,
- pohledávka nebo jiné majetkové právo, pokud to jeho povaha připouští,
- byt nebo nebytový prostor ve vlastnictví podle zvláštního zákona,
- obchodní podíl, cenný papír nebo předmět průmyslového vlastnictví.

Zástavním právem lze zajistit zpravidla pohledávku peněžitou, ale i pohledávku nepeněžitou, pohledávku, která má teprve v budoucnu vzniknout (např. na základě smlouvy o smlouvě budoucí), či pohledávku, jejíž vznik je závislý na splnění podmínky (§ 36 ObčZ).

V případě **peněžité pohledávky** zástavní právo zajišťuje její skutečnou výši spolu s příslušenstvím, které tvoří úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení a náklady spojené

s vymáháním pohledávky (§ 121 odst. 3 ObčZ). **Nepeněžitá pohledávka** je zajištěna do výše její obvyklé ceny v době vzniku zástavního práva.

Zástavním právem lze dále zajistit do sjednané výše i pohledávky určitého druhu, které budou vznikat zástavnímu věřiteli vůči dlužníkovi v určité době (např. takto lze zajistit nájemné, leasingové splátky apod., vždy je však nutné uvést v zástavní smlouvě počet splátek, jejich celkovou výši a dobu trvání zajištění) a konečně i nároky zástavního věřitele z odstoupení od smlouvy, podle které vznikla zajištěná pohledávka.

Věřitel ze zajišťovaného vztahu se nazývá zástavní věřitel a osoba, která zastavila věc, právo, či jinou majetkovou hodnotu, se nazývá zástavce.

Zástavní právo vzniká:

- na základě písemné smlouvy,
- soudem schválené dohody o vypořádání dědictví,
- za základě rozhodnutí soudu nebo správního úřadu,
- ze zákona.

Pokud není pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, příp. byla po splatnosti splněna jen částečně nebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy.

Zástavní právo zaniká v následných případech:

- zánikem zajištěné pohledávky (nejčastěji splněním),
- zánikem zástavy,
- vzdá-li se zástavní věřitel zástavního práva jednostranným písemným úkonem,
- uplynutím doby, na kterou bylo zástavní právo zřízeno,
- složí-li zástavní dlužník nebo zástavce zástavnímu věřiteli obvyklou cenu zástavy,
- písemnou smlouvou uzavřenou mezi zástavním věřitelem a zástavním dlužníkem nebo zástavcem,
- v případech stanovených zvláštními právními předpisy.

2.7.6 Zadržovací právo (§175 – 180 ObčZ)

Dle Bílého [5] spočívá zadržovací právo v tom, že ten, kdo je povinen vydat cizí movitou věc, kterou má u sebe, může dlužníkovi tuto věc zadržet k zajištění své splatné pohledávky. Pokud byl proti dlužníkovi podán návrh na konkurs, může věřitel zadržet takovou movitou věc k zajištění i nesplatné pohledávky.

Zadržovací právo na rozdíl od práva zástavního nevzniká smlouvou, ale faktickým zadržením věci. O zdražení je věřitel povinen bez zbytečného odkladu písemně vyrozumět dlužníka.

Dle elektronické publikace [9] má věřitel na základě zadržovacího práva při výkonu soudního rozhodnutí právo na přednostní uspokojení z výtěžku zadržované věci před jiným věřitelem.

Zadržovací právo zaniká:

- zánikem zajištěné pohledávky,
- zánikem zadržené věci,
- vydáním zadržené věci dlužníku,
- tehdy, jestliže dlužník poskytne oprávněné osobě s jejím souhlasem jinou jistotu.

2.7.7 Směnka (Zákon č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový)

Dle Bílého [5] je směnka cenný papír, s nímž je spojeno právo směnečného věřitele. Jde o cenný papír dokonalý, z čehož vyplývá, že směnečné právo je spjato s osudem směnky, s jejím zánikem toto právo zaniká, s jejím převodem se převádí. Směnka je cenný papír nezastupitelný a abstraktní.

Směnka může být vystavena na jakémkoliv listu papíru nebo jiné hmoty (musí však vždy obsahovat zákonem stanovené podstatné náležitosti).

Směnečně se mohou zavazovat jak fyzické, tak i právnické osoby. Z osob fyzických však jen ty, které jsou způsobilé vlastními právními úkony nabývat práv a brát na sebe závazky.

Směnky jsou podle zákona obchodovatelným cenným papírem a práva ze směnky je možno převést na jinou osobu. Směnka se převádí rubopisem, což je písemné prohlášení toho, kdo směnku převádí.

Prolongace směnky, tedy posunutí doby její splatnosti, je možná na základě dohody uzavřené mezi směnečným věřitelem (remitentem, indosatářem), směnečníkem a výstavcem. Prolongace se vyznačí na líci směnky např. textem „prolongováno do“ a opatří příslušnými podpisy.

K uplatnění svých práv ze směnky musí majitel směnky předložit směnku směnečnému dlužníku k zaplacení v den její splatnosti nebo během dvou následujících pracovních dnů. Směnka musí být předložena v sídle právnické osoby a v místě podnikání fyzické osoby. Majitel směnky nesmí odmítnout částečné placení směnky, musí na směnce potvrdit, jaká částka mu byla zaplacená.

Splatnost směnky může být vyznačena pouze jedním z níže uvedených způsobů:

- **směnka na viděnou (vistasměnka)** – směnka je splatná při předložení. Musí však být předložena nejpozději do jednoho roku od vystavení,
- **lhůtní vistasměnka** – splatnost směnky nastane uplynutím určené lhůty po dni přijetí směnky nebo její protestace,
- směnka na určitý čas po datu vystavení (**datosměnka**) – splatnost směnky nastává v určitý dohodnutý čas po datu vystavení směnky,
- směnky na určitý den (**fixní, precizní směnka**) – splatnost je vyjádřena určitým datem.

Nebyla-li směnka zaplacená v době splatnosti, má majitel právo vykonat směnečný postih proti směnečným dlužníkům. Právo postihu má majitel směnky ještě před splatností směnky, jestliže nastane případ tzv. „směnečné nouze“, tedy v případě, když:

- směnečník zcela nebo částečně odmítl přijmout směnku,
- byl prohlášen konkurz na majetek směnečníka nebo bylo ohledně něho zahájeno soudní řízení o vyrovnání nebo směnečník zastavil své platy nebo byl-li bezvýsledně veden výkon soudního rozhodnutí na jeho jmění,
- byl-li prohlášen konkurz na majetek výstavce směnky, který zakázal její předložení k přijetí nebo ohledně něho bylo zahájeno soudní řízení a vyrovnání.

Směnečné závazky zanikají jednak z obecných důvodů zániku závazků, jako je např. splnění, prominutí dluhu apod., anebo z důvodu typicky směnečně právních, kterými jsou:

- zmeškání – dochází k zániku směnečného práva tehdy, není-li vykonán předepsaný směnečný úkon (předložení směnky k prezentaci či protestace směnky),
- promlčení – k promlčení dochází tehdy, nebyly-li směnečné nároky uplatněny ve lhůtách stanovených zákonem,
- ztráta či zničení směnečné listiny.

Ve směnečném právu se vyskytují dva základní druhy směnek, a to směnka cizí a směnka vlastní.

Směnka cizí

Směnka cizí je příkaz výstavce směnky (věřitele) třetí osobě (směnečníkovi, dlužníkovi) zaplatit v určitý přesně stanovený den dohodnutou sumu na dohodnutém místě osobě označené v řadu (tedy oprávněné osobě).

Směnka vlastní

Směnka vlastní je písemný slib výstavce, že zaplatí v přesně stanovený den splatnosti určitou částku určité osobě označené ve směnce.

2.8 Vymáhání pohledávek

Zde se dostáváme do situace, kdy existují pohledávky po lhůtě splatnosti. Každá firma má určité postupy, jak takovéto situace řeší. Jakmile jsou však vyčerpány běžné urgencyy a je vydána poslední upomínka, nastává problém. Převážná většina firem takového situace již nedokáže nebo nechce řešit. Právě v takovýchto situacích nastává vhodná doba, kdy tyto pohledávky předat k mimosoudnímu vymáhání specializované firmě. Solidní firma vymáhající pohledávky zásadně požaduje pouze příslušné procento ze skutečně vymožených částek. Toto procento se pohybuje podle použitých způsobů vymáhání, dokladové podloženosti a stáří pohledávek, likviditě dlužníka vesměs v rozmezí od 7 do 30 %.

Vymáhání pohledávek prostřednictvím externí firmy bývá vesměs založeno na mandátní smlouvě. Hlavními náležitostmi smlouvy jsou především „mantinely“, ve kterých se mandatář může pohybovat, přesné a úplné zplnomocnění k činnosti, přesný seznam a úplné podklady k dlužným částkám.

2.8.1 Započtení vzájemných pohledávek

Dle Bílého [5] je započtení jednou z nejdůležitějších a nejpraktičtějších skutečností, která způsobuje zánik závazku. Jde o situaci, kdy věřitel jedné pohledávky je současně dlužníkem druhé a naopak (jde o vzájemné pohledávky), přičemž jde o pohledávky stejného druhu (nejčastěji peněžité).

K zániku pohledávek, které se střetly, však nedochází automaticky. Je nutný právní úkon jedné ze stran směřující k započtení (tzv. započtení jednostranné) či dohoda obou stran o započtení (tzv. započtení dvoustranné).

Předpoklady k započtení jsou následující:

- vzájemné pohledávky (jde o pohledávky, v nichž dlužník jedné z nich je zároveň věřitelem druhé. Dojde-li k postoupení pohledávky, může dojít k započtení pohledávek mezi jinými osobami než původními stranami),
- musí jít o pohledávky téhož druhu (tímto je myšleno, že musí být stejného druhu plnění – nejčastěji peněžité plnění, ale není to podmínkou – přičemž důvod vzniku a povaha pohledávky může být rozdílná),
- vzájemné krytí pohledávek (aby bylo možné pohledávky vzájemně započíst, musí se krýt, ale je nerozhodné, zda se kryjí zcela či zčásti. Pokud dosahují

vzájemné pohledávky stejné výše, zanikají při započtení zcela, většinou však v praxi dochází k tomu, že jedna z pohledávek je vyšší – v takovém případě nižší pohledávka zaniká zcela a vyšší pohledávka pouze částečně),

- splatnost pohledávek (obecně platí, že proti pohledávce splatné nelze započítat pohledávku nesplatnou. Je třeba uvést, že splatné pohledávky lze započíst proti pohledávkám nesplatným tehdy, pokud se na tom oba účastníci dohodnou.),
- právní úkon jedné strany (aby došlo k zániku závazku započtením, je vždy třeba právního úkonu – projevu směřujícího k započtení. Pokud tento projev učiní pouze jeden z účastníků, jde o započtení jednostranné, pokud k započtení dochází na základě dohody, jde o započtení dvoustranné.).

Pokud jsou splněny shora uvedené podmínky dojde k započtení vzájemných pohledávek, zanikají tyto pohledávky k okamžiku, kdy se střetly, nikoliv tedy k okamžiku, kdy došlo k projevu vůle (ať už jednostrannému či dohodě) směřujícímu k započtení.

2.8.2 Forfaiting

Forfaiting je jedna z důležitých metod financování mezinárodního obchodu. Zabezpečuje profinancování vývozních a dovozních pohledávek s odloženou splatností nad 360 dnů. Zjednodušená definice forfaitingu říká, že se jedná o nástroj financování jiných než krátkodobých nesplatných pohledávek z obchodní činnosti.

Právně je forfaiting založen na postoupení pohledávky. Forfaitér odkupuje pohledávku od klienta (dodavatele), který mu ji postupuje, a dostává za to určitou finanční částku.

Předmětem forfaitingu jsou převážně střednědobé nesplatné pohledávky, výjimečně i nesplatné dlouhodobé pohledávky z obchodního styku. Tyto pohledávky vznikají nejčastěji při dodávkách strojů, zařízení a investičních celků, které jsou dodávány obvykle na dodavatelský úvěr od jednoho roku výše. Horní limit splatnosti pohledávky stanoven není a je určen po dohodě s forfaitérem (forfaitingovou společností) pro každý jednotlivý případ samostatně v závislosti na odhadu rizika. V praxi tato hranice dosahuje až 10 let.

Forfaitovány mohou být téměř všechny druhy pohledávek, tj. dlužní úpisy, závazkové listy, lhůtní akreditivy a směnky nebo jiné dokumenty, reprezentující pohledávku.

Se střednědobým a dlouhodobým financováním jsou spjata vyšší rizika než u pohledávek krátkodobých, proto bývá většinou požadováno zajištění pohledávek.

2.8.3 Factoring

Zjednodušená definice factoringu říká, že se jedná o nástroj financování krátkodobých nesplatných pohledávek. Factoringová společnost financuje pohledávky vznikající z dodávek zboží či poskytovaných služeb na obchodní úvěr, obvykle bez zajištění.

Factoring je převzetí a odkud krátkodobých pohledávek factoringovou společností – faktorem z iniciativy majitelů pohledávek – klientů většinou bez jejich zpětného postihu. Factoringová společnost převezme veškerá rizika za pohledávku.

Právně je factoring služba založená na postupování pohledávek. Pohledávky klienta jsou postupovány factoringové společnosti, která se tak stává novým a výhradním majitelem pohledávky, včetně jejího příslušenství.

Předmětem factoringu jsou nesplacené pohledávky klienta factoringové společnosti za jeho odběrateli (dlužníky). Factorovány jsou pohledávky do určité maximální lhůty splatnosti, např. většinou do 30 dní, ve vybraných případech do 90 dní a jednotlivě až do 180 dní.

2.8.4 Výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky u peněžního ústavu

Výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu (dále též „exekuce na účet“ nebo jen „exekuce“) je v současné době jedním z nejčastěji využívaných způsobů exekuce na peněžítá plnění.

Princip exekuce na účet spočívá v tom, že věřitel s vykonatelnou pohledávkou se může na bance, která vede pro jeho dlužníka účet, domáhat výplaty peněz z účtu tohoto dlužníka přímo jemu – věřiteli. Banka je ze zákona věřitelovým poddlužníkem, a proto mu na základě nařízené exekuce na účet vyplatí z účtu dlužníka částku ve výši vymáhané pohledávky a jejího příslušenství, a to bez souhlasu samotného majitele účtu – dlužníka.

2.8.5 Soudní vymáhání pohledávek

Prostředkem, kterým se lze domoci ochrany práva u soudu, je žaloba. Jde o procesní úkon, jehož dojitím soudu se zahajuje řízení. Okamžik zahájení řízení má významný

hmotněprávní účinek, neboť právě tímto okamžikem končí promlčecí lhůta. Obchodní zákoník rozlišuje v § 397 obecnou čtyřletou promlčecí lhůtu, která může být prodloužena, a to i opakovaně, její celková délka však nesmí být delší než 10 let od doby, kdy počala běžet poprvé. Pro smluvní vztahy upravené jen v občanském zákoníku se používá obecná tříletá promlčecí doba dle § 101 občanského zákoníku. Nejčastějším druhem žalob jsou žaloby na splnění povinnosti zákonné či smluvní (tj. např. žaloba na zaplacení peněžité částky) a žaloby na určení, zda tu je, či není právo nebo právní vztah.

Dle Rysky [6] je před rozhodnutím o soudním vymáhání podstatné dobře zvážit likviditu příslušné pohledávky. Znamená to opatřit si maximum informací zejména o momentální finanční situaci dlužníka a stavu a výhledu jeho aktivit. Pokud se podaří u soudu uspět, je rozhodujícím výsledkem pravomocné soudní rozhodnutí, což ale neznamená jistotu uhrazení pohledávky. Potom zbývá jediné:

- podat soudu návrh na výkon rozhodnutí (exekuci) a další soudní poplatek (cca 2%),
- přesvědčit dlužníka, aby podal návrh na konkurz a vyrovnání, případně tento návrh podat sám (poplatek 10 000 Kč)

2.8.5.1 Exekuce (soudní výkon rozhodnutí)

Velmi zastaralá právní úprava (více než 30 let) neodpovídá dnešním potřebám. Výkon rozhodnutí lze za podnikateli vést těmito způsoby:

- z účtu u peněžního ústavu,
- z jiných peněžních pohledávek,
- z majetkových práv,
- prodejem movitých věcí,
- prodejem nemovitostí,
- zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech.

2.8.5.2 Konkurz a vyrovnání

Konkurzní a vyrovnací řízení se uskutečňuje na základě zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, novelizovaného zákonem č. 122/1993 Sb. Účelem konkurzního a vyrovnacího řízení je uspořádání majetkových poměrů dlužníka, který je v úpadku.

Konkurzem nebo vyrovnáním se dosahuje poměrného uspokojení věřitelů z dlužníkovra majetku. K řízení je příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka.

Konkurzní řízení

Krajský soud usnesením rozhodne o prohlášení konkurzu buď na návrh dlužníka nebo jeho věřitele nebo likvidátora právnické osoby. Účastníci konkurzu jsou věřitelé uplatňující své nároky (konkurzní věřitelé) a dlužník (úpadce). Konkurz se týká majetku, který patřil dlužníkovi v den prohlášení konkurzu. Majetek podléhající konkurzu tvoří konkurzní podstatu, kterou spravuje soudem ustanovený správce konkurzní podstaty. Ten pod dohledem soudu zpeněžuje majetek podléhající konkurzu a z výtěžku uspokojuje pohledávky věřitelů v poměrné výši podle zákonem stanoveného pořadí.

Vyrovnací řízení

Krajský soud usnesením povolí vyrovnání na návrh dlužníka, u kterého jsou podmínky pro prohlášení konkurzu, ale konkurz ještě nebyl prohlášen. Soud ustaví vyrovnacího správce, vyzve věřitele k přihlášení jejich nároků a rozhodne o opatřeních potřebných k zajištění dlužníkovra majetku. Soud při vyrovnávacím jednání zjistí, kteří věřitelé přijímají dlužníkuv návrh na vyrovnání, a splní-li účastníci zákonné podmínky, soud usnesením potvrdí vyrovnání.

3 Metodika

Každá firma má zákonitě určité množství pohledávek. Ty mají velmi rozmanitou skladbu a ve svém souhrnu mohou představovat několik desítek tisíc, ale též třeba několik milionů korun.

Pro lepší znázornění veškerých operací, které mohou v rámci evidence pohledávek vzniknout, jsem si vybrala společnost, jejich pohledávky se pohybují v několika milionových výších. Zde jsem absolvovala několik konzultací s náměstkyní pro ekonomiku a financování a s vedoucí účetního oddělení a na základě dohody s nimi jsem měla povoleno vyžádat si veškerou dokumentaci, která bude potřebná pro analýzu pohledávek a pro následné vytvoření programového produktu pohledávek po lhůtě splatnosti v roce 2007.

K těmto dokladům patří účetní výkazy, jako například rozvaha a to jak k 31. 12. 2007, tak i za předchozí 4 roky. Tak jsem mohla vytvořit přehled o pohledávkách společnosti a následně vyjádřit jejich vývoj za posledních 5 let. Nutné byly také a rozpisy jednotlivých řádků rozvahy. V neposlední řadě jsem také požádala o výpisy jednotlivých faktur, pohledávek za odběrateli a výpisy pohybů jednotlivých syntetických a analytických účtů k nim příslušných.

Důležitým interním dokladem byla vnitropodniková směrnice, která mi poskytla přehled o tom, jakým způsobem společnost tvoří a zúčtovává opravné položky a jaké jsou limity pro jejich tvorbu.. Ke zjištění konkrétní výše bylo nutné nahlédnout do výkazu zisků a ztrát a přehledů, které obsahovaly příslušné syntetické a analytické účty.

Tato práce byla vypracována před datem povinným pro společnost odevzdat daňové přiznání. Část tohoto přiznání se týká pohledávek po lhůtě splatnosti, konkrétně tedy opravných položek k pohledávkám a odpisy pohledávek. Vyžádala jsem si tedy daňové přiznání za rok 2006 a řádky, které se týkají pohledávek jsem na základě všech potřebných dokladů vyplnila.

Různé typy smluv nebo dohod, ale také notářský zápis, byly potřebné pro zjištění, jakým způsobem společnost své pohledávky zajišťuje a následně vymáhá.

Všechny uvedené dokumentace sloužily k celkové analýze pohledávek. Na základě nich jsem měla možnost vytvořit přehledy formou tabulek a grafů, výsledky porovnávat, zjišťovat důvody změn a následně interpretovat.

4 Charakteristika společnosti

Náplní praktické části práce je analýza problematiky pohledávek v mnou vybrané společnosti. Tato společnost – **Agroservis Tachov, a. s.** - disponuje mimořádně velkým objemem pohledávek, který se pohybuje v řádkách několika desítek milionů korun.

4.1 Základní údaje

- IČ: 47716614
- Obchodní firma: Agroservis Tachov, a. s.
- Právní forma: 121 – Akciová společnost
- Sídlo: 348 02 Bor, čp. 644
- Datum zápisu: 1. 2. 1993

4.2 Historie

Agroservis Tachov, a. s. vznikla 1. 2. 1993 privatizací rozhodující části státního podniku Agroservis Tachov. Vzniku této formy společnosti předcházela velmi rozmanitá minulost - od poválečných hospodářských družstev v Tachově a ve Stříbře, přes závod ZNZP Plzeň (1961), Agroservis n. p. Tachov (1966), koncernový podnik - ZZN Praha (1983), kombinátní závod Státních statků Tachov (1989) až po státní podnik (1991).

4.3 Produkty a služby

Nově založená akciová společnost, jejímž jediným akcionářem v současnosti je **AGROFERT HOLDING, a. s.**, některé služby pro zemědělskou prvovýrobu převzala, např. nákup, úpravu, skladování a prodej zemědělských výrobků, výrobu a dodávky krmných směsí pro skot, prasata a drůbež, prodej hnojiv a chemických přípravků na ochranu rostlin. Novým podnikatelským záměrem byla finalizace potravinářských obilovin na zpracování mouky ve vlastním mlýnu, který byl uveden do provozu v Tachově. Účinnost vyráběných krmných směsí pro výkrm krůt si ověřuje ve vlastním chovu, a dále vyrábí i krmné směsi pro králíky, bažanty a ryby.

Společnost vybudovala nákladem mnoha desítek miliónů korun jednu z nejmodernějších výroben krmných směsí v Boru.

Kamionovou dopravu a prodej a skladování paliv společnost vyčlenila v roce 2005 do samostatné dceřinné společnosti AG Agroservis Tachov, s.r.o., která je vybavena moderními vozidly pro dopravu krmných směsí s bezezbytkovou technologií vyprazdňování.

Společnost nabízí:

- služby posklizňové úpravy a skladování rostlinných produktů,
- nákup a prodej rostlinných produktů,
- vlastní mlýn – prodej pekařské mouky,
- výroba a prodej krmných směsí a krmných surovin,
- mezinárodní a vnitrostátní kamionová doprava – AG Agroservis, s. r. o.,
- prodej a skladování pevných a tekutých průmyslových hnojiv,
- prodej a skladování prostředků chemické ochrany rostlin,
- prodej pevných paliv a nafty – AG Agroservis, s. r. o.

4.4 Organizační struktura

- Ředitel a. s.
- Odborné útvary – správní útvar
 - útvar ekonomiky a financování
 - útvar výroby a obchodu
 - technický útvar
 - útvar řízení a kontroly jakosti
- Provozní útvary – provoz rostlinných výrobků Bor
 - provoz výroby Bor
 - provoz agroslužby Cheb

Společnost zaměstnává v současné době 90 zaměstnanců.

4.5 Používané systémy

V roce 2001 byl v naší společnosti zaveden systém jakosti ČSN EN ISO 9002:95. Dále společnost získala certifikát systému managementu jakosti dle ČSN EN ISO 9001:2001, který společnost zavazuje k dalšímu zkvalitňování vlastní činnosti.

5 Analýza problematiky pohledávek vybrané společnosti

Ať jde již o tvorbu opravných položek nebo odpisy pohledávek, o jejich zajištění, soudní nebo mimosoudní vymáhání, postoupení nebo-li cesi pohledávek, je jejich analýza prvním potřebným krokem, který je vhodný provést a na jehož základě je možné specifikovat další možné optimální postupy řešení pohledávek.

5.1 Vymezení pohledávek

Není pohledávka jako pohledávka. Každá má určité vlastnosti, kterými se odlišuje od ostatních. Pro snazší orientaci se pohledávky dělí z různých hledisek.

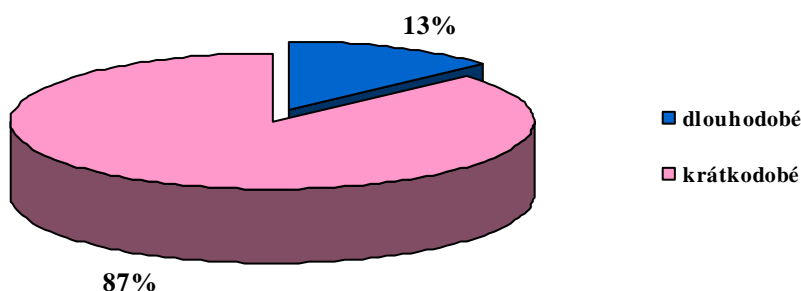
5.1.1 Rozvaha podniku

Jedno takové rozdělení můžeme nalézt např. v rozvaze neboli bilanci (viz. Příloha 1), která společnosti poskytuje přehled o tom, jaké pohledávky eviduje a v jaké výši. Zde jsou pohledávky rozděleny podle doby splatnosti a ty dále podle účelu, pro který vznikly.

Tabulka 1: Rozvaha v plném rozsahu k 31. 12. 2007 – Pohledávky

Označení	Text	Řádek	Brutto	Korekce	Netto
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	39	25 058 324,00	10 700 000,00	14 358 324,00
C. II. 1	Pohledávky z obchodních vztahů	40	24 919 824,00	10 700 000,00	14 219 824,00
C. II. 6	Jiné pohledávky	45	138 500,00		138 500,00
C. III.	Krátkodobé pohledávky	47	161 058 746,08	14 954 095,71	146 104 650,37
C. III. 1	Pohledávky z obchodních vztahů	48	159 779 542,24	14 954 095,71	144 825 446,53
C. III. 6	Stát - daňové pohledávky	53	214 282,13		214 282,13
C. III. 7	Ostatní poskytnuté zálohy	54	553 681,41		553 681,41
C. III. 8	Dohadné účty aktivní	55	306 655,30		306 655,30
C. III. 9	Jiné pohledávky	56	204 585,00		204 585,00

Graf 1: Pohledávky podle doby splatnosti

Z uvedené bilance a grafu je patrné, že společnost eviduje pohledávky jak dlouhodobé, tak i krátkodobé. **Souhrn obou skupin pohledávek (v brutto hodnotě) je k 31. 12. 2007 roven 186 117 070,08 Kč**, z něhož největší zastoupení mají pohledávky krátkodobé a to přibližně 87 % z celkových pohledávek.

Jak z krátkodobých, tak z dlouhodobých pohledávek zaujímají přední postavení pohledávky z obchodních vztahů a to přibližně 99 %. Zbývající necelé 1 % připadá na daňové pohledávky za státem, poskytnuté zálohy, dohadné účty aktivní a jiné pohledávky.

Z rozvahy je také patrná tvorba zákonných i účetních opravných položek k pohledávkám. Nalezneme je ve sloupci Korekce. Tyto opravné položky činily ke konci roku 2007 ke krátkodobým i dlouhodobým pohledávkám celkem 25 654 095,71 Kč, což je asi 14 % z celkové hodnoty všech pohledávek ve společnosti. Z toho tedy vyplývá, že společnost eviduje určité množství pohledávek po lhůtě splatnosti. Jaká je výše těchto pohledávek se zjistí až na základě analytické evidence, která je samostatnou částí práce.

5.1.2 Vývoj pohledávek v letech 2003 – 2007

Důležitou informací každého podniku je zjišťování určitého vývoje. V oblasti pohledávek je důležité vědět, zda rostou či klesají vzhledem k minulému roku a popřípadě objasnit příčiny vzniku.

Tabulka 2: Vývoj pohledávek v brutto hodnotě v letech 2003 – 2007 (v tis. Kč)

Typ pohledávky	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
Dlouhodobé pohledávky	10 401	1 143	897	926	25 058
Pohledávky z obch. vztahů	10 401	1 062	784	654	24 920
Jiné pohledávky	0	80	114	271	139
Krátkodobé pohledávky	129 399	144 379	143 306	142 589	161 059
Pohledávky z obch. vztahů	126 164	141 417	140 960	140 260	159 780
Stát – daňové pohledávky	2 671	2 276	1 915	1 647	214
Ostatní poskytnuté zálohy	0	0	0	354	554
Dohadné účty aktivní	337	600	119	115	307
Jiné pohledávky	227	85	312	212	205
Celkem	139 800	145 522	144 203	143 515	186 117

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že vývoj pohledávek se za jednotlivá období nijak výrazně nemění.

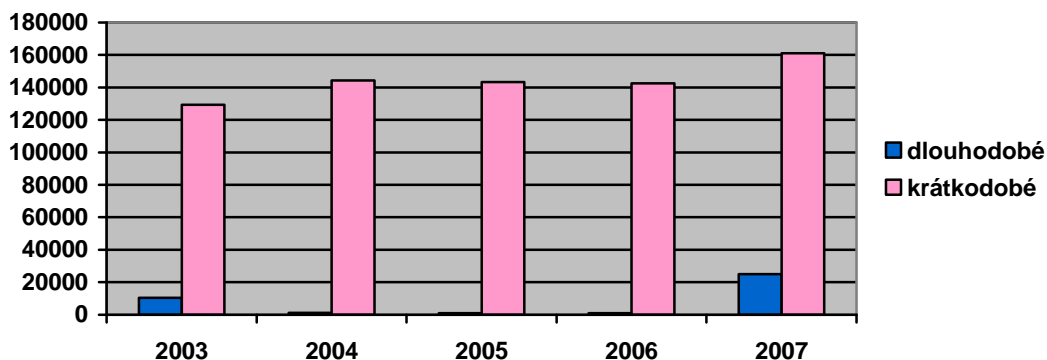
Větší změnu lze zaznamenat na přechodu roku 2003 a 2004, kdy pohledávky vzrostly téměř o 6 milionů Kč a to jak v důsledku růstu krátkodobých, tak i v důsledku poklesu dlouhodobých pohledávek. Příčinou poklesu dlouhodobých pohledávek o 10 mil. Kč je především úhrada finanční půjčky ve výši 6,4 mil. Kč a změna některých dlouhodobých pohledávek na krátkodobé a to ve výši 3 mil. Kč, která se projevila zvýšením krátkodobých pohledávek. Větší význam pro zvýšení krátkodobých pohledávek ale měla tendence sjednávat co nejvíce obchodů především v oblasti prodeji hnojiv a zemědělské výroby.

V letech 2004 – 2006 pohledávky nepatrně klesaly zhruba o 1 mil. Kč ročně a to především z důvodu běžných obchodních transakcí.

K nejvýraznější změně, a to růst o téměř 43 mil. Kč, došlo v roce 2007. Růst se týká jak dlouhodobých, tak i krátkodobých pohledávek. Hlavní příčinou byla fúze (sloučení). Společnost Agroservis Tachov, a. s. převzala jmění zanikající společnosti Agroslužby a. s., se sídlem v Chebu na společnost Agroservis Tachov, a. s. jakožto na jejího hlavního akcionáře a to k datu 1. 1. 2007.

Všechny tyto změny jsou lépe viditelné v následujícím grafu.

Graf 2: Vývoj pohledávek v brutto hodnotě v letech 2003 – 2007 (v tis. Kč)

5.1.3 Syntetická a analytická evidence pohledávek

Rozdělení pohledávek v rámci rozvahy není pro sledování a další operace s nimi plně dostačující. Tento účetní výkaz, který je nutný sestavit v rámci účetní závěrky, totiž obsahuje pouze souhrnné hodnoty určitých skupin pohledávek. Tyto skupiny je tedy nutné dále rozčlenit na podrobnější účty – **syntetické účty**.

Každá skupina pohledávek je v rozvaze zaznamenána na samostatném řádku označeném číslem. Náplním každého řádku jsou určité syntetické účty, které jsem uvedla v následující tabulce. 1. číslo účtu značí účtovou třídu, 2. číslo účtu účtovou skupinu. Vyhláškou č. 500/2002 Sb. byly syntetické účty (3. číslo účtu) zrušeny, přesto je podnik pro svou potřebu nadále používá.

Používané názvy syntetických účtů ve společnosti:

311 – Pohledávky z obchodních vztahů	342 – Ostatní přímé daně
314 – Poskytnuté provozní zálohy	343 – Daň z přidané hodnoty
315 – Ostatní pohledávky	345 – Ostatní daně a poplatky
335 – Pohledávky za zaměstnanci	388 – Dohadné účty aktivní
341 – Daň z příjmů	391 – Opravná položka k pohledávkám

Tabulka 3: Rozpis řádků rozvahy na syntetické účty

Číslo řádku rozvahy	Skupina pohledávek	Syntetický účet
390	Dlouhodobé pohledávky	
400	Pohledávky z obchodních vztahů	311, 315, 391
450	Jiné pohledávky	335
470	Krátkodobé pohledávky	
480	Pohledávky z obchodních vztahů	311, 314, 315, 335, 391
530	Stát – daňové pohledávky	341, 342, 343, 345
540	Ostatní poskytnuté zálohy	314
550	Dohadné účty aktivní	388
560	Jiné pohledávky	335

Ani takto rozdělené pohledávky však ještě nestačí k přehledné práci s nimi. Je nutné rozdělit tyto syntetické účty ještě na **účty analytické**.

Podnik takto rozlišuje téměř všechny pohledávky, které eviduje. Důvodem je například lhůta splatnosti (po lhůtě nebo před lhůtou) nebo přímo rozdělení pohledávek podle subjektů, za nimiž podnik pohledávku má. Pro příklad této evidence uvádím pouze rozdělení syntetického účtu *311 – Pohledávky z obchodních vztahů*, který je nejrozsáhlejší.

Tabulka 4: Analytická evidence k syntetickému účtu 311

Analytický účet	Charakteristika pohledávky
311-118	Odběratelé za faktury (do lhůty splatnosti)
311-119	Odběratelé za faktury (do lhůty splatnosti) – dlouhodobé
311-180	Odběratelé za hotové
311-181	Odběratelé za hotové – paliva
311-190	Odběratelé – sporné pohledávky
311-400	Pohledávky za prodaný DHM (do lhůty splatnosti)
311-400-01	Pohledávky za prodaný DHM – dlouhodobé
311-500-01	Odběratelé zahraniční (do lhůty splatnosti) – EUR
311-500-02	Odběratelé zahraniční (po lhůtě splatnosti) – EUR
311-600	Dobropisy
311-908	Odběratelé za faktury (po lhůtě splatnosti)
311-928	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 20 %
311-938	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 33 %
311-958	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 50 %
311-968	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 66 %
311-970	Pohledávky po lhůtě splatnosti - konkurz
311-988	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 80 %
311-999	Pohledávky po lhůtě splatnosti – opravná položka 100 %

Dále je nutné podotknout, že účet 311- 970 se dále člení ještě zvlášť na každý subjekt, který se nachází v konkurzním řízení.

5.2 Operace s pohledávkami

Vznik pohledávky není jedinou činností, která se s ní může dít. Kromě její evidence je důležité rozlišovat, zda jsou pohledávky krátkodobé či dlouhodobé, popř. zda se pro účely výkaznictví z dlouhodobých pohledávek s kracující se dobou splatnosti nestávají pohledávky krátkodobé a tuto skutečnost správně zaznamenat. S tím souvisí také rozlišení pohledávek do lhůty splatnosti a po lhůtě splatnosti. A především u pohledávek po lhůtě splatnosti existují další možné operace.

5.2.1 Pohledávky po lhůtě splatnosti a jejich vývoj

Každý podnik má určité množství pohledávek po lhůtě splatnosti a stejně tak je na tom také mnou vybraný podnik. Na základě analytické evidence, která je popsána výše, lze zjistit přesnou částku těchto pohledávek a to prostřednictvím následující tabulky.

Tabulka 5: Analytická evidence pohledávek po lhůtě splatnosti k 31. 12. 2007

Analytický účet	Charakteristika pohledávky	Konečný zůstatek v Kč
311-500-02	Odběratelé zahraniční – EUR	3 662,13
311-908	Odběratelé za faktury	38 840 307,45
311-928	Pohledávky – 20 % opravná položka	363 540,56
311-958	Pohledávky – 50 % opravná položka	0,00
311-968	Pohledávky – 66 % opravná položka	0,00
311-970-02	Pohledávky – konkurz 98 – JHR Kotlařík	444 563,08
311-970-05	Pohledávky – konkurz 98 – RUSTICA, Staré Sedlo	8 995,00
311-970-12	Pohledávky – konkurz – ZD Švihov	394 216,00
311-970-15	Pohledávky – konkurz – Pozemní stavby Přerov	14 150,90
311-970-16	Pohledávky – konkurz – Agrodruštvo Práče	43 542,00
311-970-26	Pohledávky – konkurz – František Čadek, Střížav	9 056,70
311-970-27	Pohledávky – konkurz – Václav Skopový	0,00
311-970-29	Pohledávky – konkurz – ALEGRO, s. r. o.	115 625,00
311-970-31	Pohledávky – konkurz – Ing. Anna Skokánková	240 011,45
311-970-32	Pohledávky – konkurz – Einkaufsgenossenschaft	154 120,58
311-970-34	Pohledávky – konkurz – Ing. Jan Košťálek	843 212,21
311-970-35	Pohledávky – konkurz – ZESPO, spol. s r. o.	0,00
311-970-37	Pohledávky – konkurz – AGROTIS, spol. s r. o.	160 493,31
311-970-38	Pohledávky – konkurz – ADEX AGRO, a. s.	1 979 342,20
311-988	Pohledávky – 80 % opravná položka	118 744,50
311-999	Pohledávky – 100 % opravná položka	2 130 802,81
314-243	Záloha na služby – Poldá Jiří, Most	111 000,00
315-117	Pronájem nebyt. prostor – Eurotel, s. r. o. Praha	19 040,00
315-151	Pronájem kanceláře – Libor Krátký, Tachov	23 507,76
315-155	Pronájem nebyt. Prostor – Petr Novotný, Tachov	4 971,00
315-160	Pronájem nemovitostí – M. Morgenstein, Tachov	89 020,00
315-161	Pronájem nemovitostí – J. L. Lindner, Planá	29 270,00
315-500	Postoupená pohledávka – ZZN Rakovník, a. s.	115 000,00
315-702	Pohledávky za poplatky z prodlení	2 515,50
315-720	Pohledávka za p. Předotou (krádež)	5 000,00
315-800	Nájemné byt – Franěk Miroslav	20 621,00
335-700-01	Pohledávka za škodu – p. Slepíčka	47 874,50
335-700-08	Pohledávky za manka a škody – Aubrecht Josef	8 214,23
Celkem		46 340 419,87

Tabulka je podobná předešlé s tím rozdílem, že zde nejsou uvedeny pohledávky do lhůty splatnosti a navíc je zde rozepsán analytický účet 311-970 Pohledávky – konkurz. Je zde tedy přesně znatelné, za kterým subjektem podnik pohledávku má.

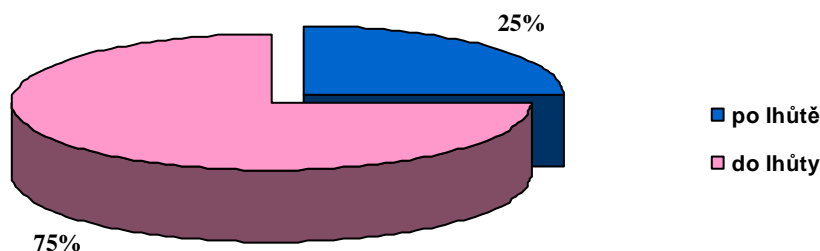
Kromě účtu 311 – Pohledávky z obchodních vztahů jsou tu dále analyticky rozepsány další 3 syntetické účty, u kterých jsou evidovány pohledávky po lhůtě splatnosti a těmi jsou:

- 314 – Poskytnuté provozní zálohy

- 315 – Ostatní pohledávky
- 335 – Pohledávky za zaměstnanci

Tyto účty se rozlišují na analytické také kvůli jednotlivým subjektům.

Graf 3: Pohledávky podle lhůty splatnosti

Na základě tabulky a rozvahy (pohledávky celkem jsou 186 117 070,08 Kč) lze vytvořit graf, kde je nejlépe vidět, že **pohledávky po lhůtě splatnosti tvoří téměř 25 % z celkové hodnoty všech pohledávek** a tedy zbylých 75 % (tj. 139 776 650,21Kč) jsou pohledávky, u kterých ještě nevypršela lhůta splatnosti a tudíž je zde možnost, že budou také včas uhrazeny a nebudou nutná žádná další opatření.

Tabulka 6: Vývoj pohledávek po lhůtě splatnosti (v tis. Kč)

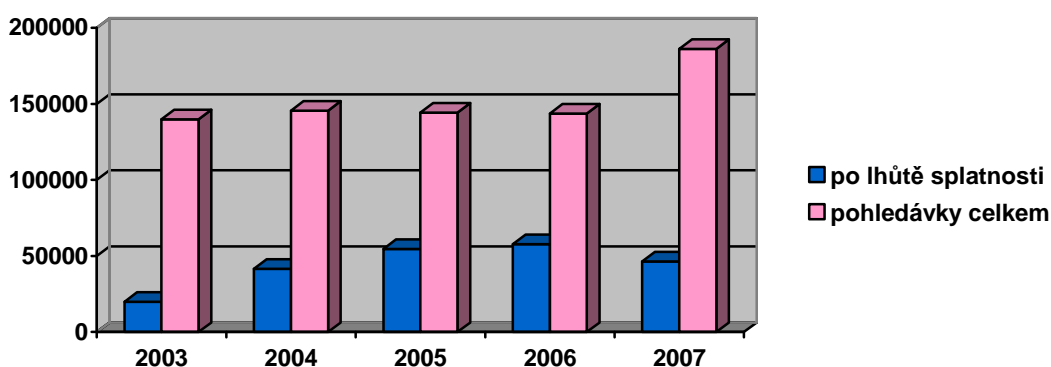
Syntetické účty	Rok				
	2003	2004	2005	2006	2007
311 – Pohledávky z obchodních vztahů	19 243	40 473	51 672	51 157	45 864
314 – Poskytnuté provozní zálohy	0	0	0	111	111
315 – Ostatní pohledávky	740	1 012	2 845	6 467	309
335 – Pohledávky za zaměstnanci	0	0	0	8	56
Celkem	19 983	41 485	54 517	57 743	46 340

Jak je vidět z tabulky, průběh pohledávek po lhůtě splatnosti má rostoucí tendenci. V letech 2004 až 2006 jde o růst v intervalu asi 3 mil. Kč. Výjimkou je rok 2007, kde došlo k poklesu těchto pohledávek asi o 11,5 mil. Kč. Na základě analytické evidence bylo zjištěno, že tento pokles byl zapříčiněn především úhradou nakoupené pohledávky (asi 2,6 mil. Kč) a postoupením pohledávek (asi 5,5 mil. Kč). Zbytek byl zapříčiněn běžnými obchodními styky. Pokles pohledávek po lhůtě splatnosti poukazuje na to, že se společnost snaží tyto pohledávky řešit.

K nejvýraznější změně však došlo z roku 2003 na rok 2004, kdy se pohledávky po lhůtě splatnosti zvýšily asi o 21,5 mil. Kč, což vzniklo běžnou platební neschopností odběratelů a tím se pohledávky do lhůty změnilly na pohledávky po lhůtě splatnosti. Tyto pohledávky nejsou zatím výrazně ohrožené, protože jsou do 90 dnů ode dne splatnosti, což vyplývá z analytické evidence.

Pro zajímavost je průběh těchto pohledávek vztažen k průběhu celkových pohledávek a vše je zobrazeno v následujícím grafu.

Graf 4: Vývoj pohledávek po lhůtě splatnosti vztažený k celkovým pohledávkám

5.2.2 Vnitropodniková směrnice

K pohledávkám po lhůtě splatnosti je nutné vytvářet odpisy a opravné položky, které nejsou v souladu se zákonem, ale jsou tvořeny na základě rozhodnutí účetní jednotky. V rámci těchto operací je nutné znát vnitropodnikovou směrnici podniku. Jejím předmětem je konkrétní doporučení na jednotný systém vedení účetní evidence ve vybraných oblastech.

V zájmu jednotného postupu účtování těchto operací je velmi účelné zvážit oblast, která se týká opravných položek k pohledávkám. Tato oblast zahrnuje informace o tvorbě a rozpuštění opravných položek a limity pro jejich tvorbu.

5.2.2.1 Zásady pro tvorbu účetních opravných položek (OP) k pohledávkám

OP jsou tvořeny ke konci každého měsíčního účetního období, a to na pohledávky s určitým počtem dní po splatnosti, dále k pohledávkám za podniky v konkurzním a

vyrovnacím řízení nebo v likvidaci a dále k pohledávkám, které společnost považuje na základě zjištěných skutečností za rizikové bez ohledu na to, zda je pohledávky po splatnosti či před splatností. OP jsou zároveň tvořeny k datu roční účetní závěrky, a to na partnera a variabilní symbol.

OP na pohledávky evidované v cizí měně jsou tvořeny k datu roční účetní závěrky v cizí měně přepočteny na Kč kurzem ČNB posledního pracovního dne účetního období. OP jsou tvořeny na partnera (odběratele) a variabilní symbol. Při měsíčním zpracování tvorby těchto OP je možné vycházet pouze z korunové hodnoty pohledávky vedené v saldokontu.

Při měsíčním zpracování tvorby OP je možné tyto stanovit na základě matematického propočtu z hodnoty pohledávek určitý počet dní po splatnosti a bez vazby na partnery, variabilní symboly, jejich daňovou účinnost či neúčinnost zaúčtovat jednou položkou všeobecným účetním dokladem.

Pokud je použit způsob tvorby OP uvedený v předešlém odstavci, je možno v bezprostředně následujícím měsíci všeobecný doklad stornovat a ke konci následujícího měsíce znovu tvořit, nebo lze postupně dotvářet podle stárí pohledávek v závislosti na možnostech využívaného účetního softwaru.

5.2.2.2 Limity pro tvorbu účetních opravných položek

Nejnižší možná hranice tvorby opravných položek k pohledávkám jsou v následující tabulce. V rámci tvorby účetních opravných položek je třeba k datu roční účetní závěrky zohlednit možnost uplatnění části těchto opravných položek v rámci platné legislativy pro tvorbu zákonných opravných položek.

Tabulka 6: Nejnižší možné hranice tvorby opravných položek k pohledávkám

Podmínky tvorby opravné položky	Výše opravné položky
Po splatnosti > 360 dnů	100 % nominální hodnoty pohledávky
Po splatnosti > 180, ale < 360 dnů včetně	80 % nominální hodnoty pohledávky
Po splatnosti > 90, ale < 180 dnů včetně	50 % nominální hodnoty pohledávky
Podniky v konkurzním a vyrovnacím řízení, likvidaci	100 % nominální hodnoty pohledávky
Rizikové pohledávky na základě zjištění společnosti bez ohledu na splatnost pohledávky	až do výše 100 % nominální hodnoty pohledávky

5.2.2.3 Rozpuštění opravných položek k pohledávkám

OP jsou rozpuštěny v období (měsíce) zaplacení pohledávky, nebo pomínutí skutečností, pro které se společnost rozhodla pro tvorbu OP, ebeny. Postupně na základě snížení rizika dobytosti pohledávky.

5.2.3 Opravné položky k pohledávkám

Vlivem existence pohledávek po lhůtě splatnosti tvoří zákonitě podnik také opravné položky k těmto pohledávkám. A to jak v souladu se zákonem (zákonné opravné položky neboli daňově uznatelné), tak v souladu s vnitropodnikovou směrnicí (účetní opravné položky neboli daňově neuznatelné). Výše tvorby (zúčtování) opravných položek je uvedena ve výkazu zisků a ztrát (viz. Příloha 2) jako **Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů podniku** na řádku 250.

Vzhledem k velkému objemu pohledávek po lhůtě splatnosti je nemalá také tvorba těchto opravných položek. Pro tvorbu opravných položek používá podnik 2 syntetické nákladové účty, a to 558 – *Tvorba zákonných opravných položek* a 559 – *Tvorba účetních opravných položek*. Oba účty jsou dále rozděleny analyticky a to především podle výše tvorby opravné položky. Toto rozdělení a výši tvorby i zúčtování opravných položek v roce 2007 je shrnuto v následující tabulce.

Tabulka 7: Tvorba a zúčtování opravných položek za rok 2007

Analytický účet	Název účtu	Účtování		
		MD	DAL	stav k 31.12.
Zákonné opravné položky				
558-110	OP ve výši 20 % hodnoty pohledávky	56 279,41	307 940,19	-251 660,78
558-120	OP ve výši 33 % hodnoty pohledávky	0,00	6 573,60	-6 573,60
558-210	OP ve výši 50% hodnoty pohledávky	34 550,00	59 372,25	-24 822,25
558-220	OP ve výši 66 % hodnoty pohledávky	13 147,20	657 900,24	-644 753,04
558-230	OP ve výši 80 % hodnoty pohledávky	94 995,60	0,00	94 995,60
558-240	OP ve výši 100 % hodnoty pohledávky	2 826 160,74	632 496,05	2 193 664,69
558-249	OP k nepromlč. pohl. - § 8c) ZoR	0,00	19 599,54	-19 599,54
Účetní opravné položky				
559-900	Účetní opravná položka	19 050 295,52	11 372 240,73	7 678 054,79
Celkem		22 075 428,47	13 056 122,60	9 019 305,87

Z uvedené tabulky vyplývá, že v roce 2007 byly vytvořeny opravné položky k pohledávkám ve výši 22 mil. Kč, zatímco zúčtování bylo v hodnotě téměř 14 mil. Kč. Celkový konečný zůstatek na účtech 558 a 559, které jsou uvedeny ve výkazu zisku a ztrát za rok 2007, byl asi 8, 5 mil. Kč. Dále je z tabulky patrné, že převážnou část opravných položek tvoří opravné položky účetní, a to téměř 91 %. Jedná se o položky, jejichž tvorba a zúčtování je zcela v kompetenci účetní jednotky.

5.2.4 Odpis pohledávek

Stejně jako může podnik tvořit daňově uznatelné i neuznatelné opravné položky k pohledávkám, může pohledávky také daňově i nedaňově odepisovat. Daňové odpisy jsou tvořeny podle podmínek vymezených v Zákoně o dani z příjmů. Odpisy nedaňové tvoří podnik na základě dokladové inventarizace pohledávek. V rámci této inventarizace dojde k rozhodnutí o odpisu pohledávky a následném zápisu (viz. Příloha 3), který vyhotoví a podepíše vedení podniku a podnikový právník.

Společnost odepisuje pohledávky prostřednictvím nákladového účtu 546 – *Odpis pohledávky*, který dále člení analyticky, jak je možné vidět v následující tabulce. Kromě nákladového účtu je zde také účet výnosový, a to 646 – *Výnosy z odepsaných pohledávek*. Na tento účet je zachycen výnos například v případě neočekávané úhrady již odepsané pohledávky. Oba syntetické účty nalezneme opět ve výkazu zisků a ztrát a to jako součást Ostatních provozních výnosů (ř. 260) a Ostatních provozních nákladů (ř. 270).

Tabulka 8: Odpis pohledávek a výnos z odepsaných pohledávek k 31. 12. 2007

Analytický účet	Název účtu	Účtování	
		MD	DAL
546-200	Odpis postoupené pohledávky (daňový)	21 607 359,32	0,00
546-500	Odpis nedobytné pohledávky (daňový)	625 953,95	0,00
546-900	Odpis nedobytné pohledávky (nedaňový)	60 132,36	0,00
646-200	Výnos z odepsané pohledávky (daňový)	0,00	21 607 359,32
Celkem		22 293 445,63	21 607 359,32

Z tabulky je viditelná shoda částek daňového odpisu postoupených pohledávek a výnosu z odepsaných pohledávek. Je to z toho důvodu, že všechny výnosy z odepsaných pohledávek se týkají pohledávek postoupených, které byly následně uhrazeny novým věřitelem.

5.2.5 Vliv OP a odpisů pohledávek na výsledek hospodaření společnosti

Společnost dosáhla za účetní období **2007 zisku ve výši 10 014 232,41 Kč** . Na tento výsledek hospodaření (dále jen VH) mají vliv kromě jiného jak zákonné tak také účetní opravné položky k pohledávkám a odpisy pohledávek. Tvorba opravných položek a odpisů představuje zvýšení nákladů, což má za následek snížení VH. Opačně je tomu u zúčtování opravných položek, které náklady snižují a tudíž se VH zvyšuje.

Ve sledovaném roce vytvořila společnost opravné položky ve výši asi 22 mil. Kč, což snižuje VH a zúčtovala ve výši téměř 14 mil. Kč, což VH zvyšuje. Následkem tedy bylo snížení VH a to o rozdíl těchto položek ve výši asi 8 mil. Kč.

Stejně je to v případě odpisů pohledávek. V tomtéž roce byly odepsány pohledávky v přesné výši 22 293 445,63 Kč a to tedy vedlo ke snížení VH. Zvýšení se projevilo účtováním výnosů z odepsaných pohledávek a to ve výši 21 606 359,32 Kč. Následkem bylo opět snížení VH a to o rozdíl těchto položek ve výši 687 086,31 Kč.

Vlivem tvorby a zúčtování opravných položek k pohledávkám a vlivem odpisů pohledávek došlo tedy k celkovému snížení VH o téměř 9 mil. Kč.

Pro zjištění základu daně z příjmů je nutné upravit VH kromě jiného také o opravné položky a odpisy pohledávek, které nejsou daňově uznatelné. VH jako základ daně pro výpočet daně z příjmů právnických osob bude tedy navýšen o účetní opravné položky (strana MD – strana D) ve výši necelých 8 mil. Kč a o nedaňové odpisy pohledávek ve výši asi 60 tis. Kč.

5.2.6 Programový produkt pro pohledávky po lhůtě splatnosti

5.2.7 Přiznání k dani z příjmů právnických osob

Z důvodu tvorby zákonných a účetních opravných položek a odpisů vyplňuje podnik Přiznání k dani z příjmů právnických osob podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Následující tabulky týkající se pohledávek po lhůtě splatnosti jsou vyňaty z daňového přiznání a následně vyplněny podle předešlé analýzy pohledávek za rok 2007. Společnost má prodloužen povinný datum odevzdání daňového přiznání na 30. 6. 2008 pro povinnost ověření účetní závěrky auditorem.

Tabulka 9: II. ODDÍL – daň z příjmů právnických osob (dále jen „daň“)

Řádek	Název položky	Vyplní v celých Kč	
		poplatník	finanční úřad
40	Výdaje (náklady) neuznávané za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů (§ 25 nebo 24 zákona), pokud jsou zahrnuty ve výsledku hospodaření nebo v rozdílu mezi příjmy a výdaji na ř. 10.	30 492 242	
Řádek	Název položky	Vyplní v celých Kč	
		poplatník	finanční úřad
112 ⁸⁾	Částky, o které se podle § 23 odst. 3 písm. b) zákona snižuje výsledek hospodaření nebo rozdíl mezi příjmy a výdaji (ř. 10).	17 827 642	
140 ⁸⁾	Příjmy a částky podle § 23 odst. 4 zákona, s výjimkou příjmů podle § 23 odst. 4 písm. a) a b) zákona, nezahrnované do základu daně	189 622	

Tabulka 10: Příloha k II. ODDÍLU, řádek 112⁸⁾

Položka	Účet - strana	Částka
Zúčtování utvořené dohadné položky na mzdy	521 – D	451 739,00
Zúčtování utvořené opravné položky na soc. a zdrav. odvody	524 - D	158 109,00
Zúčtované utvořené rezervy na budoucí ztrátu	554 - D	1 927 641,00
Zúčtování utvořených opravných položek k majetku (nedaňových)	559 - D	3 917 912,00
Zúčtování utvořených opravných položek k pohledávkám (nedaňových)	559 - D	11 372 241,00
Celkem		17 827 642,00

Tabulka 11: Příloha k II. ODDÍLU, řádek 140

Položka	Subjekt	Částka
Daňově neuznané výnosy z odepsaných pohledávek	Josef Vlček	4 668,00
Neuhrazené vyúčtované penále	Integro, a. s.	11 492,00
Dohadná položka – úhrada škody od pojišťovny	Coxys	173 462,00
Celkem		189 622,00

Tabulka 12:

C. Odpis pohledávek zahrnovaný do výdajů (nákladů) k dosažení, zajištění a udržení příjmů a zákonné rezervy a zákonné opravné položky vytvářené podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o rezervách)

a) odpis neuhrazených pohledávek zahrnovaný do daňových výdajů (nákladů) a zákonné opravné položky k pohledávkám, mimo bankovních opravných položek podle

§ 5 zákona o rezervách – vyplňují všichni poplatníci

Řádek	Název položky	Vyplní v celých Kč	
		poplatník	finanční úřad
3.	Opravné položky k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení vytvořené podle § 8 zákona o rezervách v daném období, za které se podává daňové přiznání.	1 979 342	
4.	Stav zákonných opravných položek k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení (§ 8 zákona o rezervách) ke konci období, za které se podává daňové přiznání.	4 407 328	
5.	Stav nepromlčených pohledávek splatných po 31.prosinci 1994 k nimž lze tvořit zákonné opravné položky (§ 8a zákona o rezervách) ke konci období, za které se podává daňové přiznání.	2 766 491	
6.	Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám vytvořené podle § 8a zákona o rezervách v daném období, za které se podává daňové přiznání.	1 438 765	
7.	Stav zákonných opravných položek k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31.prosinci 1994 (§ 8a zákona o rezervách) ke konci období, za které se podává daňové přiznání.	2 531 846	

Kromě jiných položek, které nesouvisí s pohledávkami, se týká:

řádek 40. – tvorby účetních odpisů a opravných položek k pochybným a sporným pohledávkám, které podnik vykazuje bez návaznosti na Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách v roce 2005 (účty 546/9 – účetní odpis pohledávky, strana MD účtu 559 – tvorba účetní opravné položky k pohledávkám)

řádek 112⁸⁾ – zúčtování opravných položek k pochybným a sporným pohledávkám, které podnik vykazuje bez návaznosti na Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách v roce 2005 (strana D účtu 559 – zúčtování opravné položky k pohledávkám) – viz. Tabulka 10

řádek 140⁸⁾ – viz. Tabulka 11

- řádek 3. – zákonných opravných položek k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení, které byly tvořeny v průběhu roku 2005 (strana D na účtu 391/2 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8)
- řádek 4. – konečného zůstatku zákonných opravných položek k pohledávkám za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení ke konci roku 2005 (konečný zůstatek na účtu 391/2 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8)
- řádek 5. – konečného zůstatku nepromlčených pohledávek splatných po 31. prosinci 1994 ke konci roku 2005 (konečný zůstatek na účtu 311, kromě pohledávek za dlužníky v konkurzním a vyrovnacím řízení)
- řádek 6. – zákonných opravných položek k nepromlčeným pohledávkám, které byly tvořeny v průběhu roku 2005 (strana D na účtu 391/1 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8a)
- řádek 7. – konečného zůstatku zákonných opravných položek k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994 ke konci roku 2005 (konečný zůstatek na účtu 391/1 – Opravná položka k pohledávkám – zákonná dle § 8a)

Řádky 1. a 2. zde nejsou uvedeny, protože se jedná o pohledávky „starého bloku“, tzn. pohledávky s termínem splatnosti do konce roku 1994, které jsou v současné době již plně odepsány.

Dále zde nejsou uvedeny řádky 8. a 9. o pohledávkách z titulu ručení za celní dluh, protože tyto pohledávky podnik nevykazuje.

Jelikož podnik netvořil opravné položky k postoupeným pohledávkám, není zde uveden ani řádek 10.

5.3 Zajištění a vymáhání pohledávek

Každá společnost má své ověřené metody zajištění pohledávek, které do jisté míry napomáhají ke snížení rizika jejich nezaplacení. Pokud ovšem i takovéto metody selžou, je společnost nucena pohledávky určitými způsoby vymáhat. Následující způsoby vymáhání využívá vybraná společnost a jsou zde popsány události, které se této situace týkají a jsou podrobněji vysvětleny.

5.3.1 Vzájemné započtení pohledávek

Velmi častým případem je, že společnost má za určitým subjektem pohledávku a současně je také jeho dlužníkem. V tomto případě řeší společnost pohledávky prostřednictvím Dohody o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků (viz. Příloha 4). K tomuto úkonu dojde pouze po splnění podmínek vymezených v zákoně nebo v této práci ve zvláštní kapitole.

Dohoda vymezuje společnosti, které vzájemně pohledávky a závazky započítávají. Každá společnost zde uvádí výši své pohledávky a závazku, které musí být shodné a k nim příslušné doklady. Poté pohledávka i závazek zanikají.

5.3.2 Postoupení (cese) pohledávek

Při postupování pohledávek se společnost stává postupitelem. Ten musí správně kombinovat právní a účetní stránku celého procesu.

Z hlediska právního je nutné, aby společnost sepsala smlouvu o postoupení pohledávky (viz. Příloha 5). Tato smlouva obsahuje údaje o postupiteli (společnost) a postupníkovi (nový věřitel). Předmětem smlouvy jsou údaje o dlužníkovi, výši dluhu a jeho splatnosti. Smlouva je sepsána ve dvou stejnopisech, z nichž jeden obdrží postupitel a druhý postupník. Souhlas dlužníka totiž v tomto případě není nutností, pouze mu musí být tento fakt bez zbytečného odkladu oznámen.

Účetní zachycení postoupení pohledávky probíhá v souladu s Postupy účtování pomocí nákladových a výnosových účtů. Společnost hodnotu postupované pohledávky zachytí na analytické účty 546-200 – *Odpis postoupené pohledávky (daňový)* a 646-200 – *Výnos z odepsané pohledávky (daňový)*, jak jsme již mohli vidět v Tabulce 8. Z ní je také patrné, že v roce 2007 společnost postoupila pohledávky v celkové hodnotě **21 607 359,32 Kč**. Jedná se tak o 24 dlužníků, kterým se v rámci této operace změnil věřitel.

Příklad účtování postoupení pohledávky

	Částka	MD	D
1. – počáteční zůstatek pohledávky	1000,-	311	
2. – zúčtování pohledávky do nákladů	1000,-	546-200	311
3. – tržba z prodeje pohledávky	1000,-	221	646-200

5.3.3 Splátkový kalendář

Pomocí splátkového kalendáře (viz. Příloha 6) řeší společnost pohledávku pouze za jednou společností a to **SP Poběžovice, a. s.** Společnosti shodně prohlašují, že dne 19. 4. 2004 mezi sebou uzavřeli rámcovou kupní smlouvu na dodávku a odběr krmných směsí. Prodávající (Agroservis Tachov, a. s., dále jen „věřitel“) na základě objednávek zboží dodal a kupující (Poběžovice, a.s., dále jen „dlužník“) zboží převzal, avšak do dnešního dne svůj závazek nesplatil.

Na základě toho byl sepsán dne 2. 3. 2007 *notářský zápis*. Dlužník v rámci tohoto kroku učinil prohlášení o uznání závazku, který ke dni sepsání notářského zápisu činil 35 000 000 Kč.

Účastníci dále uzavřeli:

- *dohodu o změně obsahu závazku – splatnosti závazku,*
- *dohodu o finanční obchodní přírážce,*
- *dohodu o splnění pohledávky se svolením k vykonatelnosti,*
- *zástavní smlouvu.*

V rámci *dohody o změně obsahu závazku* došlo k dohodě mezi oběma stranami na splnění závazku a na změně termínu splatnosti závazku. Dlužník se tak zavazuje splnit peněžitý dluh v pravidelných rovnoměrných měsíčních splátkách ve výši 507 246 Kč, počínaje měsícem dubnem 2007, vždy do každého posledního dne příslušného měsíce, do úplného zaplacení dnem 31. 12. 2012. a to bezhotovostně na bankovní účet věřitele.

V souvislosti se změnou termínu splátek se dále strany dohodly na tom, že dlužník zaplatí věřiteli, vedle jistiny, *finanční obchodní přírážku* (negativní bonus) ve výši 5 % ročně z nesplacené jistiny dluhu a to od 2. 4. 2007 do zaplacení. Dlužník uznává navíc svůj závazek, který vznikl finanční obchodní přírážkou ve výši 5 019 017 Kč a zavazuje se ho splnit v pravidelných měsíčních splátkách ve výši 72 739 Kč za stejných podmínek jako u splátky jistiny.

Předmětem *dohody o splnění pohledávky – závazku se svolením k vykonatelnosti* jsou již známé údaje o výši peněžitého dluhu, pravidelných měsíčních splátkách i finanční obchodní přírážce. Dlužník zde dále výslovně svoluje k vykonatelnosti notářského zápisu

k tomu, aby podle tohoto zápisu byl nařízen a proveden výkon rozhodnutí – exekuce – jestliže svou povinností řádně a včas nesplní.

V *zástavní smlouvě* účastníci shodně prohlašují, že zajišťovanou pohledávkou je pohledávka uvedená v tomto notářském zápisu. Zástavce (SP Poběžovice, a. s.) zde dále prohlašuje, že je výlučným vlastníkem souboru věcí, které jsou schopny být předmětem zástavy. Tyto soubory věcí (technologie) jsou zde přesně definovány. Věřitel prohlašuje, že je mu stav zástavy znám a že se o jeho stavu přesvědčil na základě údajů, které mu byli dlužníkem poskytnuty. Podle shodného prohlášení účastníků smlouvy činí hodnota zástavy v době uzavření zástavní smlouvy 5 000 000 Kč. Zápisem do Rejstříku zástav vedený Notářskou komorou České republiky vzniká zástavní právo, což je oběma účastníkům známo.

5.3.4 Předžalobní upomínka

Předžalobní upomínka (viz. Příloha 7) je důležitým krokem společnosti, kterým se stupňuje tlak na dlužníka, aby svoji pohledávku co nejdříve uhradil.

Upomínka je sepsována podnikovou právníčkou a poslána dlužníkovi. Obsahem písemnosti je žádost dlužníka o úhradu jisté výše dosud nesplaceného dluhu do stanoveného termínu. Tento termín bývá stanoven na základě rozhodnutí společnosti, většinou se jedná o 20 až 30 dní.

Dále je zde uvedeno upozornění, že se jedná o poslední pokus o vyřešení celé věci smírnou cestou (tedy mimosoudní) a pokud dlužná částka nebude uhrazena, podá společnost žalobu. Tím by však došlo k výraznému zvýšení dlužnickových finančních nákladů o soudní poplatky a náklady právního zastoupení, což obvykle dlužníka donutí k úhradě dlužné částky.

Pokud ale dlužník nezaplatí ani po této písemné výzvě, potom se společnost obrací na soud.

5.3.5 Exekuce, konkurz

Zde se již společnost dostává do situace, kdy se domáhá svého práva na zaplacení pohledávky u soudu. V rámci toho je vydán exekuční příkaz (viz. Příloha 8) nebo usnesení o prohlášení konkurzu (viz. Příloha 9).

V exekučním příkazu rozhoduje soudní exekutor ověřený provedením exekuce na základě usnesení Okresního soudu o jejím provedení, a to prodejem movitých věcí dlužníka a

tím zároveň splacení svého dluhu v určité výši včetně úhrady nákladů přecházejícího řízení. Dlužník je také povinen uhradit náklady exekuce soudnímu exekutorovi. Dlužníkovi je také zakázáno nakládat jakkoli s věcmi, které exekutor pojme do soupisu. Proti tomuto příkazu není přípustný opravný prostředek a společnost je obeznámena s věcí jeho doručením.

Pokud se na majetek dlužníka prohlašuje konkurz, obdrží společnost usnesení o prohlášení konkurzu. O jeho prohlášení rozhoduje Krajský soud a současně také ustavuje správce konkurzní podstaty a vyzývá věřitele dlužníka, aby ve stanovené lhůtě ode dne prohlášení konkurzu přihlásil všechny své nároky u podepsaného soudu. Naproti tomu je dlužník povinen neprodleně sestavit a odevzdat správci do stanovené doby seznam svého majetku včetně svých pohledávek, seznam závazků s označením dlužníků, věřitelů, odevzdat správci své účetnictví a všechny potřebné doklady a poskytnout mu nutná vysvětlení. Předložený seznam musí dlužník podepsat a uvést, že je správný a úplný.

6 Závěr

Zkracování doby splatnosti pohledávek a snižování jejich absolutní výše v podniku je projevem příznivého vývoje daného podniku z hlediska likvidity. Toto by ovšem ve svém důsledku mohlo vést též k omezování činnosti podniku z důvodu nezájmu odběratelů a tím i k poklesu zisku. Podnik je tedy nucen spolu s dodávkou poskytnout mnohé výhody, z nichž obchodní úvěr bývá tou nejpodstatnější a zajišťuje mu konkurenční výhodu.

Je tedy zřejmé, že existence pohledávek je nezbytná. Podnik by však měl předcházet vzniku takových pohledávek, u kterých se stane, že nejsou zaplacené ve lhůtě splatnosti nebo dokonce vůbec. Následná opatření, která mají podniku pomoci zpětně vymáhat pohledávku, či zmírnit daňové dopady nezaplacené pohledávky, nezmění nic na faktu, že jsou již výrazně ovlivněny toky peněžních prostředků v podniku, a navíc ne vždy jsou tato opatření účinná.

Společnost by měla mít vytvořen vlastní systém, v souladu s charakterem svých aktivit, pro předcházení situace většího objemu pohledávek po lhůtě splatnosti. Zde by měly být řešeny povinnosti a odpovědnosti, vztahující se k pohledávkám. Konkrétně jsou to například zásady a náležitosti oběhu dokladů ve firmě, účetní přehled o pohledávkách, evidence platebních podmínek z obchodních smluv, odpovědnost za sledování a urgenci došlých úhrad, přehled o solventnosti zákazníků. Takovýto systém samozřejmě zahrnuje též prevenci před nedobytnými pohledávkami (informace o zákaznících, kvalita obchodních smluv, objednáček, dodací a platební podmínky, apod.).

V současné praxi firem by neměla chybět ani práce s informačními databázemi o solventnosti firem. Zde je možné informace získávat podle skutečné potřeby. Může to být třeba v papírové podobě na základě jednorázové objednávky nebo na druhé straně i interaktivně a průběžně – díky napojení na příslušné informační databáze v elektronické podobě.

Cílem práce bylo charakterizovat pohledávky z teoretického hlediska a přiblížit tuto problematiku v praxi. Nejprve tedy bylo nutné vymezit pohledávky z právního, daňového a účetního hlediska. V rámci účetního pojetí bylo nutné vysvětlit a popsat všechny skutečnosti týkající se jejich správného oceňování, stanovení dne vzniku účetních událostí, účtování na

účtech hlavní knihy pomocí syntetických a analytických účtů, vykazování v rozvaze a tedy jejich celkové evidence. Z hlediska právního bylo důležité vymezit zákonné postupy při nakládání s pohledávkami, jako je jejich vznik, zánik, zajištění, změny v obsahu závazku, změny věřitele či dlužníka atd. A nakonec také daňové hledisko je pro podnik evidující pohledávky velmi důležité. Zde se čtenář dozví například kdy je pohledávka, resp. její opravné položky a odpisy, pro podnik daňově uznatelným nákladem a v kterých případech naopak není. Zajímavý je také paragraf, který upravuje výsledek hospodaření zvýšením nebo snížením části položek pohledávek.

Po takovémto vymezení pohledávek jsem se zaměřila na následné operace s již existujícími pohledávkami. Jedná se především o opravné položky pohledávek, které mohou být jak zákonné s odvoláním na zákon o rezervách, tak účetní, které jsou tvořeny nebo zúčtovány na základě vnitropodnikové směrnice daného podniku. Stejně jako opravné položky se pohledávky mohou také daňově či účetně odepisovat. Podnik odepisuje pohledávky v závislosti na zákoně o dani z příjmů a to v současnosti pouze jednorázově.

Vzhledem k tomu, že existence pohledávek vždy nese určitá rizika, jako je riziko nezaplacení pohledávky odběratelem a následná druhotná platební neschopnost, která může vést k problémům podniku, je třeba pohledávky určitým způsobem zajistit, popřípadě v poslední řadě vymáhat. V této části jsou uvedeny příklady zajištění a vymáhání pohledávek, jako je například zajištění pomocí ručení, smluvní pokuty, zálohou, bankovní zárukou, uznáním dluhu, směnkou či zástavním nebo zadržovacím právem. Z vymáhacích prostředků je zde zmíněn faktoring, forfating, mimosoudní, ale také soudní vymáhání, jako je exekuce či konkurz. Pozornost byla rovněž věnována zvláštní kapitole o cesi neboli postoupení pohledávky.

Pro vypracování praktické části byla důležitá volba podniku. Agroservis Tachov, a. s. splňoval mé požadavky na co největší množství pohledávek všech typů, na kterých bych mohla praktikovat znalosti vyplývající z teorie. Došla jsem k závěru, že správa takového množství pohledávek, není nijak jednoduchá. Po vyžádání všech potřebných dokladů jsem začala pohledávky analyzovat. Pohledávky jsem rozdělila podle členění v rozvaze a tvořila tabulky a grafy a to i za minulá období.

Pohledávky jsem rozdělila podle členění v rozvaze a tvořila tabulky a grafy a to i za minulá období. Následně jsem výsledky porovnávala a interpretovala. Pro další rozdělení bylo nutné klasifikovat pohledávky podle toho, na jaké syntetické a analytické účty se evidují a následně se pohledávky mohly rozlišit také na pohledávky do lhůty a po lhůtě splatnosti. A právě operace pohledávek po lhůtě splatnosti mě zaujaly natolik, že jsem se rozhodla vytvořit pro jejich opravné položky a odpisy produkt, který přehledně uspořádal jednotlivé pohledávky do ucelené tabulky. Před tím bylo nutné kromě zákona o dani z příjmů a zákona o rezervách prostudovat také vnitropodnikovou směrnici, ve které si společnost stanovila podmínky pro tvorbu a zúčtování účetních opravných položek. Opravné položky a odpisy jsou také jedním z důvodů, proč musí společnost podávat Přiznání k dani z příjmů právnických osob. Proto jsem z toho přiznání vyčlenila ty části, které přísluší pohledávkám a následně vyplnila a jednotlivé řádky osvětlila. Zajímavá byla také analýza vlivu tvorby opravných položek k pohledávkám a odpisů pohledávek na výsledek hospodaření. K neméně podstatným činnostem společnosti patří zajištění a vymáhání pohledávek. Společnost využívá své osvědčené metody, jakými jsou především předžalobní upomínka, splátkový kalendář, postoupení pohledávky, vzájemné započtení pohledávek a v neposlední řadě také vymáhání soudní cestou prostřednictvím konkurzu a exekuce.

Po celkové analýze a konzultaci s vedoucí účetního oddělení jsem zhodnotila evidenci pohledávek velmi kladně. Společnost má o veškerých pohledávkách velmi přesný přehled a proto jediným návrhem na zlepšení zajištění pohledávek je použití obchodní směnky, kterou společnost nevyužívá. Společnost, jakožto majitel takové zajišťovací směnky, představující určitou peněžitou pohledávku, může takovou směnku vymáhat nebo ji prodat a získat tak určité finanční prostředky. Vymáhání dluhu soudní cestou by bylo pro společnost v případě nezaplacení směnky podstatně jednodušší a rychlejší než v jiných případech.

To, jak společnost eviduje pohledávky má především napomáhat předcházení rizikům jejich nezaplacení. Tím, že poskytne veškeré dostupné informace v přehledné a ucelené formě, by měla být schopna úspěšně řešit pohledávky, které nebyly do lhůty splatnosti zaplacený. A to podle mého posouzení společnost schopna je.

7 Summary

Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu v podmínkách ČR

Z ekonomického hlediska představují pohledávky majetkovou složku společnosti. Jsou zvláštní součástí nehmotného majetku a nakládání s nimi představuje velmi složitou právní, účetní a daňovou problematiku. Pohledávka představuje právo věřitele požadovat na dlužníkovi plnění vzniklé z určitého závazku. Splnění závazků si může každý podnikatelský subjekt zajistit pomocí tzv. zajišťovacích instrumentů, např. zálohou, zástavním právem, smluvní pokutou, ručením atd. Stane-li se pohledávka i přes veškerá tato opatření pohledávkou po lhůtě splatnosti, musí se dodavatel vyrovnávat s náklady na její vymáhání např. prostřednictvím forfaitingu, factoringu, soudního vymáhání, vzájemného započtení pohledávek atd. Pohledávky po lhůtě splatnosti můžeme odepisovat nebo na ně tvořit opravné položky na základě zákona nebo vnitropodnikové směrnice. Podnik by měl všechny tyto skutečnosti zachytit a vést k pohledávkám přehlednou a důslednou evidenci, která je cílem této práce.

The debts from a law, accounting and tax aspekt in a conditions of the Czech republic

From an economic point of view the claims mean a capital part of a company. They are a special part of intangible property and a treatment with them mean very complicated juristic, accounting and tax problems. The claim means a reason of creditor to urge to debtor a charge of definite engagement. Every business subject can secure the discharge of the engagement by the help of a security instrument, for example of an advance, a right of lien, a penalty, a liability etc. When the claim will become after all these precautions the overdue claim, the creditor must face up to costs of their recovery, for example by the help of a forfaiting, a factoring, a eviction recovery, a bilateral cleaning of claims etc. The overdue claims we can depreciate or create discretionary entries on them under the rule of law or of bylaw. The company should realize all these facts and keep a general and consistent register of claims. The register is an objectives of this work.

8 Přehled použité literatury

Publikace:

1. MARKOVÁ, H. *Daňové zákony 2006, úplná znění platná k 1. 1. 2008*. 16. vydání Praha: GRADA Publishing, a. s., 2008. ISBN 978-80-247-2385-3
2. RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka pro podnikatele 2006*. 6. aktualizované vydání Olomouc: ANAG, spol. s r. o., 2005. ISBN 80-7263-313-9
3. MUNZAR, V., MUZIKÁŘOVÁ, L., BURDA, Z. *Účetnictví pro 3. ročník obchodních akademií a pro ostatní střední školy*. Praha: Fortuna, 2001. ISBN 80-7168-768-5
4. KUNEŠOVÁ - SKÁLOVÁ, J. *Pohledávky – komplexní účetní a daňový pohled*. Jiří Motloch – Sagit, 1998.
5. BÍLÝ, P. *Společnost s ručením omezeným a její jednatel*. Praha: VERLAG DASHOFER, 2003.
6. RYSKA, R. *Právo pro střední školy*. Praha: Fortuna, 1996. ISBN 80-7168-291-8

Elektronická publikace:

7. <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto-v2002-500/cast2h2.aspx>
8. <http://obcanske.juristic.cz/129546/clanek/obcan5>
9. <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanszak/cast8h1.aspx>
10. <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obchzak/cast3h1.aspx>

9 Přílohy

Příloha 1 – Rozvaha

Příloha 2 – Výkaz zisků a ztrát

Příloha 3 – Zápis o rozhodnutí o účetním odpisu pohledávky

Příloha 4 – Dohoda o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků

Příloha 5 – Smlouva o postoupení pohledávky

Příloha 6 – Splátkový kalendář společnosti SP Poběžovice, a. s

Příloha 7 – Předžalobní upomínka

Příloha 8 – Exekuční příkaz

Příloha 9 – Usnesení o prohlášení konkurzu

Obsah

1	Úvod	8
2	Literární rešerše	10
2.1	Pohledávky z právního pohledu	10
2.1.1	ODDÍL PRVNÍ.....	10
2.1.2	ODDÍL DRUHÝ: SPOLEČNÉ ZÁVAZKY A SPOLEČNÁ PRÁVA.....	10
2.1.3	ODDÍL TŘETÍ: ZMĚNY V OBSAHU ZÁVAZKŮ	11
2.1.4	ODDÍL ČTVRTÝ: ZMĚNA V OSOBE VĚŘITELE NEBO DLUŽNÍKA	11
2.1.5	ODDÍL PÁTÝ: ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ	13
2.1.6	ODDÍL ŠESTÝ: ZÁNİK ZÁVAZKŮ	13
2.2	Pohledávky v účetním pojetí	16
2.2.1	VZNIK POHLEDÁVEK.....	17
2.2.2	ÚČTOVÁNÍ POHLEDÁVEK NA ÚČTY HLAVNÍ KNIHY	18
2.2.3	VYKAZOVÁNÍ POHLEDÁVEK V ROZVAZE	19
2.2.4	OCEŇOVÁNÍ POHLEDÁVEK	22
2.2.5	DOHADNÉ ÚČTY AKTIVNÍ	25
2.2.6	ZÁNİK POHLEDÁVEK.....	26
2.2.7	POHLEDÁVKY V JEDNODUCHÉM ÚČETNICTVÍ	27
2.2.8	PODROZVAHOVÁ EVIDENCE	27
2.3	Pohledávky a daň z příjmů	28
2.3.1	PŘEDMĚT DANĚ Z PŘÍJMŮ FYZICKÝCH OSOB (§ 3).....	28
2.3.2	ZÁKLAD DANĚ A DAŇOVÁ ZTRÁTA (§ 5)	28
2.3.3	ZÁKLAD DANĚ (§ 23)	28
2.3.4	VÝDAJE (NÁKLADY) VYNALOŽENÉ NA DOSAŽENÍ, ZAJIŠTĚNÍ A UDRŽENÍ PŘÍJMŮ (§ 24 A § 25)	30
2.4	Opravné položky k pohledávkám	32
2.4.1	ÚČETNÍ OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM.....	32
2.4.2	ZÁKONNÉ OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM	33
2.4.3	ÚČETNÍ ZACHYCENÍ OPRAVNÝCH POLOŽEK	38
2.5	Odpis pohledávek	39
2.5.1	POSTUPNÝ ODPIS POHLEDÁVEK (TZV. ČASOVÝ REŽIM).....	39

2.5.2	JEDNORÁZOVÝ ODPIS POHLEDÁVEK.....	39
2.5.3	ÚČETNÍ ODPIS POHLEDÁVEK.....	41
2.5.4	ÚČETNÍ ZACHYCENÍ ODPISU POHLEDÁVEK	41
2.6	Cese pohledávek.....	42
2.7	Zajištění pohledávek	44
2.7.1	RUČENÍ (§303 – 312 OBCHZ, §546 – 550 OBČZ).....	44
2.7.2	BANKOVNÍ ZÁRUKA (§313 – 322 OBCHZ).....	45
2.7.3	SMLUVNÍ POKUTA (§544 – 545 OBČZ, §300 – 302 OBCHZ).....	45
2.7.4	UZNÁNÍ DLUHU (§558 OBČZ, §323 OBCHZ)	45
2.7.5	ZÁSTAVNÍ PRÁVO (§152 – 174 OBČZ).....	46
2.7.6	ZADRŽOVACÍ PRÁVO (§175 – 180 OBČZ).....	48
2.7.7	SMĚNKA (ZÁKON Č. 191/1950 SB., ZÁKON SMĚNEČNÝ A ŠEKOVÝ)	48
2.8	Vymáhání pohledávek.....	51
2.8.1	ZAPOČTENÍ VZÁJEMNÝCH POHLEDÁVEK.....	51
2.8.2	FORFAITING	52
2.8.3	FACTORING.....	53
2.8.4	VÝKON ROZHODNUTÍ PŘIKÁZÁNÍM POHLEDÁVKY U PENĚŽNÍHO ÚSTAVU.....	53
2.8.5	SOUDNÍ VYMÁHÁNÍ POHLEDÁVEK.....	53
3	Metodika.....	56
4	Charakteristika společnosti	57
4.1	Základní údaje	57
4.2	Historie	57
4.3	Produkty a služby	57
4.4	Organizační struktura.....	58
4.5	Používané systémy	59
5	Analýza problematiky pohledávek vybrané společnosti.....	60
5.1	Vymezení pohledávek.....	60
5.1.1	ROZVAHA PODNIKU	60
5.1.2	VÝVOJ POHLEDÁVEK V LETECH 2003 – 2007	61

5.1.3	SYNTETICKÁ A ANALYTICKÁ EVIDENCE POHLEDÁVEK	62
5.2	Operace s pohledávkami	64
5.2.1	POHLEDÁVKY PO LHŮTĚ SPLATNOSTI A JEJICH VÝVOJ	64
5.2.2	VNITROPODNIKOVÁ SMĚRNICE	67
5.2.3	OPRAVNÉ POLOŽKY K POHLEDÁVKÁM	69
5.2.4	ODPIS POHLEDÁVEK	70
5.2.5	Vliv OP a odpisů pohledávek na výsledek hospodaření společnosti	71
5.2.6	PROGRAMOVÝ PRODUKT PRO POHLEDÁVKY PO LHŮTĚ SPLATNOSTI	72
5.2.7	PŘIZNÁNÍ K DANI Z PŘÍJMŮ PRÁVNICKÝCH OSOB	73
5.3	Zajištění a vymáhání pohledávek	75
5.3.1	VZÁJEMNÉ ZAPOČTENÍ POHLEDÁVEK	76
5.3.2	POSTOUPENÍ (CESE) POHLEDÁVEK	76
5.3.3	SPLÁTKOVÝ KALENDÁŘ	77
5.3.4	PŘEDŽALOBNÍ UPOMÍNKA	78
5.3.5	EXEKUCE, KONKURZ	78
6	Závěr	80
7	Summary	83
8	Přehled použité literatury	84
9	Přílohy	85

5.2.5 Programový produkt pro pohledávky po lhůtě splatnosti

číslo	odběratel	číslo faktury	částka na faktuře	splatnost	poznámka
1.	RUSTICA, spol. s r. o.	9087900363	8 995,00	25.6.1993	konkurz
2.	ZD PRÁCE-KUCHAŘOVICE	9033320062	22 140,00	13.4.1993	konkurz
		9023329460	21 402,00	9.12.1993	
		9087900070	2 515,50	29.4.1993	penalizační faktura
3.	Západočeské LIKO Plzeň, a. s.	1036320106	207 931,50	9.8.1996	soud
		1036320113	154 938,00	13.8.1996	
		1426322043	162 802,50	30.8.1996	
		1426322044	132 447,00	30.8.1996	
4.	Pozemní stavby Přešov, a. s.	3107330222	14 150,90	11.6.1997	konkurz
5.	ZD Švihov	6527327960	55 833,50	2.7.1997	konkurz
		6527328179	117 227,30	6.8.1997	
		6527328425	110 565,00	10.9.1997	
		6527328748	110 590,20	24.10.1997	
6.	Skopová Drahomíra	1439324037	209 840,00	27.4.1998	soud
		6538324046	30 276,75	7.5.1998	
		6538324055	30 691,50	26.5.1998	
		6538324030	91 092,75	31.8.1998	
		6538324031	26 486,25	31.8.1998	
		1348323081	4 587,32	11.1.1999	
7.	JHR Kotlařík Tomáš	9089800003	444 563,08	31.8.1998	konkurz
8.	Kvíčerová Vlasta	7518324233	24 570,00	3.7.1998	soud
		7518324341	19 740,00	21.9.1998	
		7518324372	19 897,50	9.10.1998	
		7518324417	19 866,00	6.11.1998	
9.	Milo Holding, a. s.	9089810382	136 166,50	15.6.1999	soud
10.	SAFAAD - Skokánková Anna	1429325594	66 855,75	10.11.1999	konkurz
		1429325626	1 802,30	14.1.2000	
		1340324007	79 873,20	10.5.2000	
		1020320282	91 480,20	30.9.2000	
11.	ALEGRO, s. r. o.	1430326601	115 625,00	10.7.2000	konkurz
12.	Čadek František	6521320263	9 056,70	9.4.2001	konkurz
13.	Majerová Jaroslava	202833	4 565,00	30.11.2001	soud
14.	Kuzmová Eva	200182	3 702,00	30.11.2001	
15.	Hošťálek Jan Ing.	1422320100	843 212,21	30.10.2002	konkurz
16.	Lindner Josef Ludwig	9082810734	6 575,00	15.11.2002	soud
		9082810789	6 575,00	13.12.2002	
		9083810045	6 575,00	17.2.2003	
		9083810121	6 575,00	14.3.2003	
		9083810240	2 970,00	14.4.2003	
17.	Krátký Libor	9083810153	1 330,70	1.4.2003	soud
		9083810202	4 886,50	14.4.2003	
		9083810254	1 283,40	30.4.2003	
		9083810285	4 886,50	14.5.2003	
		9083810323	1 451,00	28.5.2003	
		9083810349	4 886,50	16.6.2003	
		9083810388	1 087,40	26.6.2003	
		9083810433	4 886,50	14.7.2003	
18.	AGROTIS spol s r. o. Tisová	9084810766	160 493,31	22.10.2004	konkurz

19.	SHR David Bitto	6524201747	874 240,00	9.12.2004	soud
		6524202066	118 744,50	15.2.2005	soud + účetní OP
20.	Jandová Vlasta	9084810762	4 519,40	15.6.2005	exekuce
		9084810763	4 611,30	15.6.2005	
21.	Morgenstein Marek	9085810428	31 640,00	31.12.2005	soud
		9085810893	79 100,00	31.3.2006	
22.	Einkaufsgenossenschaft eG-k	9083920156	154 120,58	5.10.1999	konkurz
23.	Petr Novotný	9084810667	5 971,00	15.9.2004	soud
24.	Aubrecht	33570008	8 214,23	31.12.2002	soud
25.	Franěk - bytové hosp.	31580025	20 621,00	31.12.2002	soud
26.	Předota Martin	31572000	5 000,00	31.12.2003	soud
27.	Ing. Jiří Vacek	9087810312	357 916,08	20.6.2007	zbytek účetní OP
		9087810613	801 913,75	20.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
28.	Pelda Jiří	31424300	111 000,00	13.4.2001	soud
29.	Novotný Jarmil	251013	62 143,50	27.2.2006	zbytek účetní OP
30.	Michal Kubíček - mezinár. aut.	250936	110 124,50	28.1.2006	zbytek účetní OP
31.	ADEX Agro, a. s.	6526321738	1 979 342,20	3.10.2006	konkurz
32.	Krnáč Josef	250883	5 355,00	15.12.2005	soud
33.	JHR Dufka Jiří	6527321658	240 407,50	14.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
34.	COXYS s. r. o., Cheb	9087810733	44 482,20	24.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
35.	Pospíšil Vlastimil	6527321886	81 271,50	20.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
36.	Jaroslav Krajč	6527321249	401 162,00	10.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
37.	Petr Kratochvíl	6527322183	5 284 209,36	27.12.2007	riziková pohledávka
38.	RESPO spol. s r. o.	6527320861	172 897,50	16.8.2007	nad 90 dní - účetní OP
39.	Integro	6527321420	3 210 153,50	27.9.2007	nad 90 dní - účetní OP
40.	Soňa Matoušková	9087810540	5 476,00	15.8.2007	nad 90 dní - účetní OP
41.	SP Poběžovice, a. s. - dl. pohl.	-	30 434 786,00	31.12.2012	splátkový kalendář
42.	KFW - Systems, s. r. o.	9082810173	1 825,60	2.4.2002	zrušen konkurz
43.	ZESPO spol. s r. o.	1022320132	618 452,35	29.8.2003	zrušen konkurz
44.	Quang Nguyen Le	9087810443	23 800,00	15.6.2007	nedostižen
45.	František Fleissig	3158002700	2 068,00	31.12.2004	vymáhání neekonom.
46.	Václav Jano	3157700000	2 999,67	31.1.2007	vymáhání neekonom.
47.	PROCEM Zementhandels GmbH	9016810598	4 124,25	2.10.2006	vymáhání neekonom.
48.	AGRO Logistic s. r. o.	240705	6 194,50	28.2.2005	vymáhání neekonom.
49.	Petr Pampurik	9089810817	7 540,90	13.6.2000	ukončeno dědic. řízení
50.	Josef Koky	3157600000	13 405,04	31.10.2005	vymáhání neekonom.
51.	LOTOS Sokolov	9080803779	5 676,00	15.5.1992	bezvýslednost
Celkem			48 905 459,13		

27 421,46							846 818,54
					94 995,60		
							4 519,40
							4 611,30
11 720,00				13 147,20			
10 000,00			34 550,00				
							154 120,58
1 000,00							5 971,00
							8 214,23
							20 621,00
							5 000,00
76 519,02	56 279,41						
							111 000,00
30 000,00	6 428,70						
60 124,50	10 000,00						
							1 979 342,20
							5 355,00
4 096,30							
5 393,00							
64 209,36							
						1 825,60	
						618 452,35	
						6 194,50	
						7 540,90	
						5 676,00	
300 074,38	72 708,11	0,00	34 550,00	13 147,20	94 995,60	639 689,35	6 751 821,47

			23 748,90			
			6 772,80			
34 550,00						
	225 117,65					
400 956,88						
	25 714,80					
	40 000,00					
118 155,60						
22 241,10						
40 635,75						
197 884,50						
		5 220 000,00				
86 448,75						
1 605 076,75						
2 738,00						
			10 700 000,00			
				1 825,60		1 825,60
				618 452,35		618 452,35
					23 800,00	23 800,00
					2 068,00	2 068,00
					2 999,67	2 999,67
					4 124,25	4 124,25
					6 194,50	6 194,50
					7 540,90	7 540,90
					13 405,04	13 405,04
				5 676,00		5 676,00
2 508 687,33	290 832,45	5 221 702,00	10 730 521,70	625 953,95	60 132,36	686 086,31

Stav pohledávek k 31. 12. 2007
8 995,00
22 140,00
21 402,00
2 515,50
207 931,50
154 938,00
162 802,50
132 447,00
14 150,90
55 833,50
117 227,30
110 565,00
110 590,20
209 840,00
30 276,75
30 691,50
91 092,75
26 486,25
4 587,32
444 563,08
18 170,00
19 740,00
19 897,50
19 866,00
136 166,50
66 855,75
1 802,30
79 873,20
91 480,20
115 625,00
9 056,70
4 565,00
1 702,00
843 212,21
6 575,00
6 575,00
6 575,00
6 575,00
2 970,00
139,96
4 886,50
1 283,40
4 886,50
1 451,00
4 886,50
1 087,40
4 886,50
160 493,31

